

Målsägandebiträde

En gemensam tematisk tillsyn av polisens och åklagarens handläggning

Granskningsrapport 2020, dnr A282.067/2020 - 429
Polismyndigheten, Noa Utvecklingscentrum Väst
Tillsynsrapport 2020:2
Utvecklingscentrum
November 2020

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning.....	4
2	Projektet och dess genomförande	5
2.1	Bakgrund och syfte.....	5
2.2	Projektgruppen	5
2.3	Lagstiftning och styrdokument.....	6
2.4	Metod.....	7
3	Reglerna om målsägandebiträde	9
3.1	Bakgrund	9
3.2	Målsägandebiträdets roll.....	9
3.3	När kan målsägandebiträde förordnas?	10
3.4	Målsägandens rätt till information om målsägandebiträde	10
3.5	Framställan om målsägandebiträde	12
4	Iakttagelser	16
4.1	Kapitlets uppbyggnad	16
4.2	Misshandelsbrott.....	17
4.3	Olaga hot.....	25
4.4	Fridskränkingsbrott	33
4.5	Sexualbrott.....	41
5	Analys och kommentarer	51
5.1	Får målsäganden information?	51
5.2	När får målsäganden information?.....	52
5.3	Har målsäganden önskemål om målsägandebiträde?	55
5.4	Görs framställan om målsägandebiträde?.....	56
5.5	Hur snabbt görs framställan?	60
5.6	Fullgörs dokumentationsskyldigheten?	62
5.7	Tingsrättens hantering.....	64
6	Avslutning	65
6.1	Behov och förslag.....	65
6.2	Beslut	66
Bilaga 1	Brottskoder.....	67
Bilaga 2	Frågemall.....	72

Till läsaren

Denna tematiska tillsyn har haft som syfte att i huvudsak granska i vilken utsträckning målsäganden får information om rätten till målsägandebiträde och om framställan skickas till tingsrätt samt hur skyndsamt det i så fall sker.

I rapportens kapitel 1 och 2 redovisas en sammanfattning, bakgrund och syfte med projektet samt vilken metod som har använts under arbetet. I kapitel 5 och 6 redovisas en analys samt de behov och förslag som granskningsgruppen har identifierat.

För den som önskar fördjupa sig finns i kapitel 3 information om lagstiftning och regler kring informationslämnande om målsägandebiträde och framställan samt förordnande av målsägandebiträde. I kapitel 4 finns en detaljerad redogörelse för granskningsresultatet avseende respektive brottskategori.

1 Sammanfattning

Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten har genomfört en gemensam granskning omfattande 1 200 ärenden som har lottats från Polismyndigheten till Åklagarmyndigheten under perioden 1 juli 2019 till och med den 31 mars 2020. Ärenden från samtliga åklagarområden och åklagarkammare har granskats. De brott som har ingått i granskningen har utgjorts av de misshandelsbrott, olaga hot, fridskränkingsbrott och sexualbrott för vilka principerna i Promemoria om ett utvecklat bästa arbetssätt gäller, d.v.s. brott där målsäganden enligt lag typiskt sett har rätt till målsägandebiträde och ska underrättas om de regler som gäller för förordnande av målsägandebiträde så snart som möjligt. Syftet med tillsynen har varit att identifiera eventuella brister i handläggningen och om det finns behov av att vidta åtgärder.

Granskningen har visat

- att information i stor utsträckning lämnas vid sexualbrott och fridskränkingsbrott och att framställan om målsägandebiträde ofta görs dock att framställan bör göras med större skyndsamhet avseende sexualbrott,
- att det brister i informationslämnande främst beträffande olaga hot och misshandelsbrott,
- att informationslämnande dokumenteras i för liten utsträckning och
- att framställningar inte görs i tillräckligt stor utsträckning eller tillräckligt skyndsamt.

Analysen har i huvudsak visat

- behov av att Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten i större utsträckning arbetar utifrån Promemoria om ett utvecklat bästa arbetssätt,
- behov av att Polismyndigheten ökar informationslämnande i anslutning till anmälningmottagning,
- behov av kompetensutveckling främst för anmälningmottagare,
- behov av rutiner för dokumentation av informationslämnande och målsägandens önskemål,
- behov av förbättrad informationsöverföring mellan myndigheterna,
- behov av ändringar i Durtvå,
- behov av rutiner för åklagarkamrarna för skyndsamt omhändertagande av den överförda informationen och
- behov av att Åklagarmyndigheten verkar för att framställningar om målsägandebiträde görs tidigt under förundersökningen.

2 Projektet och dess genomförande

2.1 Bakgrund och syfte

Det har i tidigare tillsynsprojekt konstaterats att ett tidigt förordnande av målsägandebiträde optimerar förutsättningarna för en brottsutredning avseende vålds- och sexualbrott i nära relation.¹ Trots det har det vid återkommande undersökningar visat sig att målsägandebiträde inte förordnas i tillräcklig utsträckning.²

Enligt Åklagarmyndighetens verksamhetsplan för 2020 ska en tematisk tillsyn genomföras tillsammans med Polismyndigheten för att utröna i vilken omfattning och när framställningar om målsägandebiträde skickas till domstol. Granskningen är avsedd att mynna ut i slutsatser om det finns behov av att vidta åtgärder inom Åklagarmyndigheten och i så fall vilka. Polismyndigheten har deltagit i granskningen i syfte att identifiera och analysera eventuella brister i handläggningen vid Polismyndigheten.

Målet med projektet har varit att i förhållande till gällande lagstiftning och styrdokument identifiera eventuella brister/förbättringsområden i de båda myndigheternas handläggning av informationslämnande och framställan om målsägandebiträde samt att i förekommande fall föreslå åtgärder med syfte att öka effektiviteten och enhetligheten i handläggningen samt minska eventuella brister.

2.2 Projektgruppen

Ansvariga för projektet har varit polismästare Per Ottosson och överåklagare Eva-Marie Persson. Projektgruppen har i övrigt bestått av, från Polismyndigheten, polisinspektör/verksamhetsutvecklare Anna Lindström och handläggare Christina Lycke Alhbin, samt från Åklagarmyndigheten, kammaråklagare Helena Rosvall (även projektledare), extra åklagare Malin Bengtsson (även projektsekreterare) och åklagaradministratör Ellen Jonsson. Kontakt har även förts med Polismyndighetens kommunikationsavdelning och Åklagarmyndighetens statistikavdelning.

¹ Tvångsmedelsanvändning och beslutsfrister m.m. vid vålds- och sexualbrott i nära relation och mot barn, Rapport, Utvecklingscentrum Göteborg, februari 2010 och Utveckling av arbetsmetoderna vid utredning av våldtäkter, Förstudierapport, Rikspolisstyrelsen, oktober 2014

² Utvecklingen av arbetsmetoderna vid utredning av våldtäkter, Förstudierapport, Rikspolisstyrelsen, oktober 2014 och Våldtäkt mot vuxen, Tillsynsrapport, Utvecklingscentrum Göteborg, 2012:4

2.3 Lagstiftning och styrdokument

Relevanta författningar på området är rättegångsbalken (1942:740) (RB), lag (1988:609) om målsägandebiträde, förundersökningskungörelsen (1947:948) (FUK) och åklagarförordningen (2004:1265).

Inom Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten finns en rad styr- och stöddokument som också har betydelse för handläggningen av informationslämnande och framställan om målsägandebiträde.

Från Polismyndigheten har följande dokument beaktats.

- Metodstöd för brottsoffer- och personsäkerhetsarbete A.331.899/2016
- Polismyndighetens riktlinjer för handläggning och rutiner vid Polismyndighetens kontaktcenter, PM 2017:13
- Polismyndighetens riktlinjer för dokumentation i Durtvå ”Registring, handhavande och arkivläggning av K-ärenden” PM 2017:40
- PNU (Polisens nationella utredningsdirektiv) innehållande länk till Handbok för information till brottsoffer, Rikspolisstyrelsen

Från Åklagarmyndigheten har följande dokument beaktats.

- Åklagarmyndighetens föreskrifter och allmänna råd om ledning av förundersökning i brottmål ÅFS 2005:9 (Fördelningscirkuläret)
- Åklagarmyndighetens föreskrifter om åklagares jour- och beredskaps-tjänstgöring ÅFS 2005:17
- Bemötande av brottsoffer, Handbok, Utvecklingscentrum Göteborg, uppdaterad juni 2016
- Handläggning av brott i nära relation, Handbok, Utvecklingscentrum Göteborg, uppdaterad juli 2017
- Brott mot barn – Åklagarens barnhandbok, Utvecklingscentrum Göteborg, uppdaterad februari 2019

Myndighetsgemensamma dokument som har beaktats.

- Utredning av brott mot barn, våld i nära relation och sexualbrott mot vuxna, Promemoria om ett utvecklat bästa arbetssätt, uppdaterad juni 2018
- Förhör med barn Förhör med vuxna som har osynliga funktionsnedsättningar – Metoder och studiebesök, Utvecklingscentrum Göteborg, februari 2019
- Våldsbrott i nära relationer och sexualbrott mot vuxna, Granskningsrapport 2019, dnr A252.474/2018, Tillsynsrapport 2019:1

2.4 Metod

2.4.1 Urval

För att få fram ett statistiskt säkerställt resultat och samtidigt ett till mängden hanterbart granskningsunderlag har ett urval av ärenden gjorts. Granskningen har därmed kommit att omfatta totalt 1 200 ärenden som har lottats från Polismyndigheten till Åklagarmyndigheten under perioden den 1 juli 2019 till den 31 mars 2020, d.v.s. tredje och fjärde kvartalen år 2019 och första kvartalet år 2020. De granskade ärendena har varit ”nya” innebärande att några äldre brottsmisstankar inte har funnits i ärendena. Ärendena har valts slumpmässigt men med utgångspunkt i att det ska vara en proportionerlig geografisk spridning på samtliga åklagarområden och samtliga åklagarkammare. De brottskoder som har valts framgår av bilaga 1.

Av det totala antalet ärenden har 750 ärenden bestått av brottskategorierna misshandel, olaga hot samt fridskränkingsbrott (grov kvinnofridskränkning, grov fridskränkning och olaga förföljelse). Mängden granskade ärenden i respektive brottskategori har möjliggjort en identifiering av eventuella skillnader mellan brottskategorierna avseende hanteringen av framställan om målsägandebiträde. Ärendena har inte innehållit några misstankar om sexualbrott. För brottskategorierna ”misshandel” respektive ”olaga hot” har enbart ärenden granskats som har innehållit en eller flera misstankar om samma brottskategori, d.v.s. i misshandelsärendena har endast funnits misstankar om misshandel och inte olaga hot eller fridskränkingsbrott. Samtliga 750 ärenden har bestått av brott som har begåtts i en nära relation.

Återstoden om 450 ärenden har bestått av sexualbrott, proportionellt fördelade på de tre kvartalen. Mängden granskade sexualbrottsärenden har möjliggjort en identifiering över tid av potentiella förändringar i hanteringen av framställan om målsägandebiträde. De granskade sexualbrottsärendena har bestått av brottskategorierna våldtäkt inklusive grov våldtäkt, oaktsam våldtäkt, sexuellt övergrepp inklusive grovt sexuellt övergrepp och oaktsamt sexuellt övergrepp. Sexualbrottsärendena har innehållit en eller flera misstankar om sexualbrott med både kända och okända gärningspersoner.

Av de 1 200 ärendena har 1 197 ärenden kunnat granskas. Tre ärenden har fallit bort eftersom de rent tekniskt inte har varit granskningsbara. Av de 1 197 ärendena har misshandelsbrotten utgjort 299 ärenden, olaga hoten 225 ärenden, fridskränkingsbrotten 223 ärenden och sexualbrotten 450 ärenden.

2.4.2 Metod och arbetssätt

Ärendena har granskats utifrån en på förhand bestämd granskningsmall, se bilaga 2. Granskningsmallen har bestått av frågor som har besvarats för varje granskat ärende. Frågorna har tagit sikte på att utröna hur lagens krav på informationslämnande och framställan om målsägandebiträde efterlevs men också hur dokumenterandet hanteras. Granskningsiakttagelserna i denna

rapport har dock inte enbart grundats på det statistiska utfallet. Genomgången av materialet i ärendena har, vid sidan om granskningsmallens frågor, föranlett iakttagelser och synpunkter som har noterats särskilt.

De poliser och åklagare som har deltagit i granskningsarbetet har, främst under det inledande granskningsarbetet, samrått om uppkomna gränsdragningar för att säkerställa enhetliga granskningsbedömningar.

Vid granskningen har kraft lagts på att undersöka om det har funnits någon anledning till att information i vissa ärenden inte synes ha lämnats, varför information har dröjt, varför framställan inte har gjorts och varför framställan har dröjt. Sådana anledningar har visat sig sällan eller aldrig dokumenteras varför iakttagelserna har baserats på de övriga uppgifter som har funnits i ärendena. Vissa omständigheter har varit återkommande.

Granskningen har skett vid en viss tidpunkt och avsett såväl nedlagda förundersökningar som pågående förundersökningar. Det kan alltså vara så att efter granskningstillfället har information lämnats och/eller en framställan skickats till domstol.

3 Reglerna om målsägandebitråde

3.1 Bakgrund

Under åttiotalet hade frågor som rör brottsoffrens ställning fått stark betydelse inom kriminalpolitiken. Lagstiftaren genomförde en del reformer med syfte att stärka brottsoffrens ställning, bl.a. antogs lag (1988:609) om målsägandebitråde innebärande att det infördes en möjlighet för målsägande att på statens bekostnad få ett särskilt juridiskt biträde under förundersökning och rättegång rörande vissa brott.³ Lagen har därefter genomgått vissa förändringar.⁴ År 2012 antogs ett EU-direktiv som innebar att brottsoffers rättigheter i unionen stärktes ytterligare.⁵ Direktivet har införlivats i svensk rätt och föranledde endast ett fåtal lagändringar eftersom de flesta åtagandena i direktivet redan uppfylldes av gällande rätt.⁶

3.2 Målsägandebiträdets roll

Målsägandebitråde kallas den jurist som utses av domstol för att tillvarata målsägandens rätt vid utredning och lagföring av brott. Ett målsägandebitråde ska ta tillvara målsägandens intressen i målet och lämna stöd och hjälp till målsäganden. Det gäller under förundersökningen såväl som under rättegången. Målsägandebiträdet ska upplysa målsäganden om förfarandet och de regler som gäller för detta, framföra målsägandens önskemål rörande olika handläggningsfrågor och bevaka att förhör med målsäganden sker på ett tillbörligt sätt.⁷

Vidare ska målsägandebiträdet bistå målsäganden med att föra talan om enskilt anspråk med anledning av brottet om det inte görs av åklagaren. Även de övriga processuella möjligheter som tillkommer en målsägande kan ett målsägandebitråde vara behjälplig med, som exempelvis att överta och driva nedlagt åtal som enskilt åtal, justera åtal och överklaga domen. Målsägandebiträdet kan också, på uppdrag av målsäganden, lägga fram bevisning som talar för den tilltalades skuld eller att på annat sätt verka för att åtalet bifalls.

³ Prop. 1987/88:107

⁴ Prop. 2011/12:156 och prop. 2017/18:86

⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/29/EU av den 25 oktober 2012 om fastställande av mininormer för brottsoffers rättigheter och för stöd till och skydd av dem samt om ersättande av rådets rambeslut 2001/220/RIF

⁶ Prop. 2014/15:77 s. 10 f.

⁷ Prop. 1987/88:107 s. 22 f.

Det är advokater, biträdande jurister eller personer som har avlagt de kunskapsprov som krävs för behörighet till domaranställning som kan förordnas som målsägandebitråde. Det är bara de som på grund av sina kunskaper och erfarenheter och även i övrigt är särskilt lämpliga för uppdraget som får förordnas.

3.3 När kan målsägandebitråde förordnas?

Enligt lag (1988:609) om målsägandebitråde ska, när förundersökning har inletts eller återupptagits, ett målsägandebitråde förordnas i vissa mål.

- Målsägandebitråde ska förordnas i mål om brott enligt 6 kap. brottsbalken (sexualbrott) om det inte är uppenbart att målsäganden saknar behov av ett sådant biträde.
- Målsägandebitråde ska förordnas i mål om brott enligt 3 eller 4 kap. brottsbalken på vilket fängelse kan följa, eller brott enligt 8 kap. 5 eller 6 §§ brottsbalken, om det med hänsyn till målsägandens personliga relation till den misstänkte eller andra omständigheter kan antas att målsäganden har ett behov av ett sådant biträde.
- Målsägandebitråde ska förordnas i mål om annat brott på vilket fängelse kan följa, om det med hänsyn till målsägandens personliga förhållanden och övriga omständigheter kan antas att målsäganden har ett särskilt starkt behov av ett sådant biträde.

Det bör i detta sammanhang noteras att det i nuläget inte finns något lagligt stöd för att förordna målsägandebitråde vid utredningar enligt 31 § lag (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare, d.v.s. vid brott begånget av någon som ännu inte har fyllt 15 år.⁸ Regeringen har tillsatt en utredning om en översyn av reglerna om utredningar mot barn som begår brott och bl.a. om det ska vara möjligt att förordna ett juridiskt biträde för brottsoffret när ett barn under 15 år misstänks för brott.⁹

3.4 Målsägandens rätt till information om målsägandebitråde

3.4.1 Information så snart som möjligt

En målsägande ska så snart som möjligt få information om dennes möjlighet att få stöd och hjälp. Om brottet är sådant att det kan bli fråga om att förordna ett målsägandebitråde ska målsäganden så snart som möjligt även

⁸ Se 1 § lagen (1988:609) om målsägandebitråde och 1 § lagen (1999:997) om särskild företrädare för barn som båda anger att förordnande kan ske "när en förundersökning har inletts eller återupptagits".

⁹ Kommittédirektiv 2019:103 "Förbättrade åtgärder när barn misstänks för brott"

underrättas om de regler som gäller för förordnande av målsägandebiträde¹⁰. I förarbetena saknas en definition av vad som avses med så snart som möjligt. Enligt Polismyndighetens och Åklagarmyndighetens interna principer ska polisen lämna information om målsägandebiträde redan på brottsplatsen eller senast vid anmälningsmottagningen.¹¹ I detta sammanhang bör nämnas att enligt Promemoria om ett utvecklat bästa arbetssätt ska förhör hållas så snart som möjligt efter anmälningsstillfället och tiden till första förhöret bör inte överskrida sju dagar.¹² För att ett målsägandebiträde ska hinna förordnas inom den tidsgränsen behöver information lämnas vid anmälningsmottagningen.

När det gäller målsägande med funktionsnedsättning har dessa rätt till samma bemötande och information som andra brottsoffer. Polisen måste emellertid i det enskilda fallet bedöma hur informationen kan göras tillgänglig. Vid behov kan hjälp tas av målsägandens handledare, personlige assistent eller god man.¹³ Barn har samma rätt som vuxna att bli informerade.¹⁴ Här kan särskilt noteras att ytterligare information finns tillgänglig i rapporten "Förhör med barn Förhör med vuxna som har osynliga funktionsnedsättningar".

Det har vid granskningen inte varit möjligt att i varje enskilt ärende avgöra om informationen har lämnats så snart som möjligt. En sådan granskning skulle kräva ett betydligt mer omfattande arbete och har inte låtit sig göras inom ramen för detta projekt. För att avgränsa granskningen och för att kunna genomföra den på ett ändamålsenligt sätt har utgångspunkten vid granskningen varit att information i normalfallet borde kunna lämnas inom tre dygn från det att brottet anmäldes. Det är alltså när information har lämnats först dygn fyra eller senare som vi har undersökt vad fördröjningen kan antas ha berott på.

Granskningen har genomförts med utgångspunkten att målsäganden har informerats om möjligheten att få ett målsägandebiträde förordnat för sig om någon av följande omständigheter har förelegat.

- Det finns dokumentation i ärendet i Durtvå om att information har lämnats.
- En framställan om målsägandebiträde har gjorts till tingsrätten.

3.4.2 Dokumentation hos polisen

Den förundersökningsledare som granskar anmälan har ansvar för att kontrollera att information har lämnats till målsäganden om bl.a. möjligheten att få

¹⁰ 13 a § FUK

¹¹ Handbok för information till brottsoffer, Rikspolisstyrelsen, s. 9 och Promemoria om ett utvecklat bästa arbetssätt s. 7.

¹² Promemoria om ett utvecklat bästa arbetssätt, s. 4

¹³ Handbok för information till brottsoffer, Rikspolisstyrelsen s. 19

¹⁴ A.a. s. 21

målsägandebitråde förordnat.¹⁵ I polisens utredningsstöd Durtvå, där ärendehanteringen ska dokumenteras, finns under rubriken "huvudanmälan" en underrubrik benämnd "involverade personer" där i ärendet aktuella personer finns angivna. Om användaren väjer rubriken "målsäganden" kommer det upp en kontrollruta med brottsofferinformation (se bild nedan). I fältet för "Målsägandebitråde" kan anges om information om målsägandebitråde har lämnats. I rutan "Önskemål" kan noteras om målsäganden har önskemål om vem som ska förordnas som målsägandebitråde. Uppgifterna är emellertid inte obligatoriska att fylla i.

3.5 Framställan om målsägandebitråde

3.5.1 Målsägandens önskemål

Som utgångspunkt ska alla vara fria att anlita vem som helst som ombud eller biträde. Förutsättningen är att ombudet eller biträdet är lämpligt. Tidigare fanns en begränsning i den rätten när den enskildes förslag innebar avsevärt ökade kostnader, vilket ofta var fallet när biträdet hade verksamhet på avstånd. Begränsningen togs bort med motiveringen att möjligheten att i en rättslig angelägenhet få ett biträde som har kunskaper på det rättsområde som angelägenheten rör och som den enskilde känner förtroende för är av central betydelse i ett rättssamhälle. Vidare slogs fast att principen om det fria biträdesvalet är viktig och bör endast kunna inskränkas om det finns starka skäl för det.

¹⁵ Handbok för information till brottsoffer, Rikspolisstyrelsen, s. 14

Enligt lag ska den person som målsäganden har föreslagit förordnas om denne är behörig och det inte finns särskilda skäl mot det.¹⁶ Det finns därmed en intention om att målsäganden ska få välja biträde själv, precis såsom misstänkt har rätt att välja sin försvarare. Om målsäganden vill fundera och återkomma med önskemål finns emellertid en risk för att processen med att få ett målsägandebitråde förordnat drar ut på tiden.

3.5.2 Anmälan hos rätten

Förundersökningsledaren har skyldighet att göra en anmälan till rätten om målsäganden begär ett målsägandebitråde eller om det annars finns anledning att förordna ett sådant biträde.¹⁷ Enligt förarbetena handlar det sistnämnda bl.a. om sådana fall när målsäganden befinner sig i chocktillstånd.¹⁸ Vem som är förundersökningsledare för olika brott framgår av Fördelningscirkuläret. Enligt nämnda cirkulär är åklagaren förundersökningsledare i övervägande del av de granskade ärendena med undantag för sexualbrott utan känd gärningsperson, där målsäganden är över 18 år.¹⁹

Det är rätten som ska pröva om det finns behov av målsägandebitråde. JO har i ett beslut anfört att eftersom prövningen görs av rätten så kan åklagaren inte avvakta med en framställan om målsägandebitråde för att utredningen är i ett initialt skede. Om förundersökningsledaren är tveksam till om det finns behov av målsägandebitråde, kan dennes synpunkter istället bifogas framställan om målsägandebitråde.²⁰ Det är inte heller tillåtet att avvakta med en framställan för att se hur utredningen utvecklas.²¹ Endast om åklagaren fattar nedläggningsbeslutet direkt, d.v.s. i princip samma dag som han eller hon tar del av målsägandens begäran om biträde, kan åklagaren avstå från att anmäla begäran till domstolen och detta oavsett på vilken grund nedläggningsbeslutet fattas.²²

Av förarbetena framgår att om målsäganden inte har begärt ett målsägandebitråde kan åklagaren i undantagsfall göra en framställan till rätten.²³ I Utvecklingscentrums handbok står att det inte föreligger något hinder mot att i sådana situationer göra en framställan till rätten.²⁴ En viss nyansskillnad finns alltså här beträffande hur åklagaren bör agera i de fall målsäganden inte har uttalat sig i frågan under förundersökningen. Däremot bör det inte komma ifråga att någon mot sin vilja får ett målsägandebitråde.²⁵

¹⁶ 4 § lag (1988:609) om målsägandebitråde

¹⁷ 23 kap. 5 § RB

¹⁸ Prop. 1987/88:107 s. 29 f.

¹⁹ ÅFS 2005:9 (Fördelningscirkuläret)

²⁰ JO 2004/05 s. 90

²¹ Se bl.a. JO:s beslut den 12 maj i ärende 2538-2008 och JO 2004/05 s. 90, RÅ-A 2004/0538 samt Promemoria om ett utvecklat bästa arbetssätt, s. 4.

²² Riksåklagarens beslut i tillsynsärende den 18 december 2018, ÅM 2018/3614

²³ SOU 2016:60 s. 281

²⁴ Bemötande av brottsoffer, s. 18

²⁵ Prop. 1989/90:158 s. 6

En anmälan om målsägandebitråde kan göras formlöst men sker ofta genom att begäran skickas elektroniskt till domstol. När polis gör framställan används blankett från formulärportalen och därefter skickas framställan per e-post till rätten. När åklagare eller åklagaradministratör gör framställan sker det oftast genom att framställan upprättas i Cåbra och därefter överförs till domstol via Rättsväsendets informationsförsörjning (RIF). Här noteras att det är förundersökningsledaren som ska göra framställan. Ansvaret kan inte delegeras och åklagaradministratör kan alltså utföra uppgiften endast på uppdrag av åklagare.²⁶

En målsägande ska så snart som möjligt få information om möjligheten att få ett målsägandebitråde förordnat för sig, se avsnitt 3.4.1. Som ovan har beskrivits får en åklagare inte dröja med att vidarebefordra en målsägandes önskemål om målsägandebitråde till rätten. I teorin innebär det att om målsäganden har uppgett att denne vill ha ett målsägandebitråde så ska det omgående göras en framställan så att rätten kan göra en prövning. En förutsättning är förstås att förundersökning har inletts eller återupptagits.²⁷ Av Åklagarmyndighetens interna principer framgår att åklagaren tidigt under förundersökningen ska begära förordnande av målsägandebitråde.²⁸ Någon absolut tidsgräns anges emellertid inte. Däremot anges i Promemoria om ett utvecklat bästa arbetssätt att ett första målsägandeförhör ska hållas inom sju dygn. Ett förordnande av målsägandebitråde måste alltså ha skett till dess.

För att avgränsa granskningen och för att kunna genomföra den på ett ändamålsenligt sätt har utgångspunkten varit att framställan i normalfallet borde kunna göras inom några dygn från det att förundersökning har inletts, se avsnitt 4.5.1. Det är alltså när framställan har gjorts först det fjärde dygnet efter att förundersökning har inletts eller återupptagits som vi har undersökt vad fördröjningen kan antas ha berott på.

Genomgående i denna rapport används uttrycken "framställan om målsägandebitråde" och "begäran om målsägandebitråde". Dessa uttryck har använts synonymt och är frekvent förekommande i de ärenden som har granskats. Vi har därför valt att använda dessa uttryck även om det av lagtext framgår att det i själva verket handlar om att en "anmälan" ska göras till rätten.

3.5.3 Förordnande av målsägandebitråde

När en anmälan om målsägandebitråde inkommer till domstol handläggs den ofta så snart som möjligt.²⁹ Av lag framgår att om målsäganden har föreslagit någon som är behörig, se avsnitt 3.2 ovan, så ska denne förordnas om det inte

²⁶ Jämför 11 a § åklagarförordningen

²⁷ 1 § lag (1988:609) om målsägandebitråde

²⁸ Bemötande av brottsoffer, s. 18

²⁹ SOU 2016:60 s. 311

finns särskilda skäl emot det.³⁰ Det framgår av förarbetena att målsägandens egna önskemål självfallet bör spela stor roll för personvalet.³¹

Byte av målsägandebiträde får endast ske efter särskilt tillstånd från rätten och bara om det finns särskilda skäl. Att på nytt byta målsägandebiträde när byte redan har skett en gång kräver synnerliga skäl.³²

Vid beslut om att avslå målsägandens begäran om att målsägandebiträde ska förordnas har åklagaren inte någon självständig klagorätt.³³

³⁰ 4 § lag (1988:609) om målsägandebiträde

³¹ Prop. 1987/88:107 s. 28

³² 4 § lag (1988:609) om målsägandebiträde

³³ NJA 2019 s. 15

4 Iakttagelser

4.1 Kapitlets uppbyggnad

Resultatet av granskningen har redovisats i tabell- eller diagramform samt skriftliga kommentarer. De siffror som kan utläsas i tabellerna och diagrammen avser andel i procent och i förekommande fall antal svar (den siffra som redovisas inom parentes).

I några tabeller förekommer att den sammanlagda summan överstiger hundra procent. Det beror på att det har varit möjligt för granskaren att ange flera olika alternativ, t.ex. kan uppgift om önskemål om målsägandebiträde ha förekommit både i anmälan och i förhör.

I denna rapport används genomgående begreppet ”anmälningmottagare” vilket avser den polisanställda som mottar en polisanmälan oavsett om anmälan görs vid PKC, polisstation eller av polis på brottsplats.

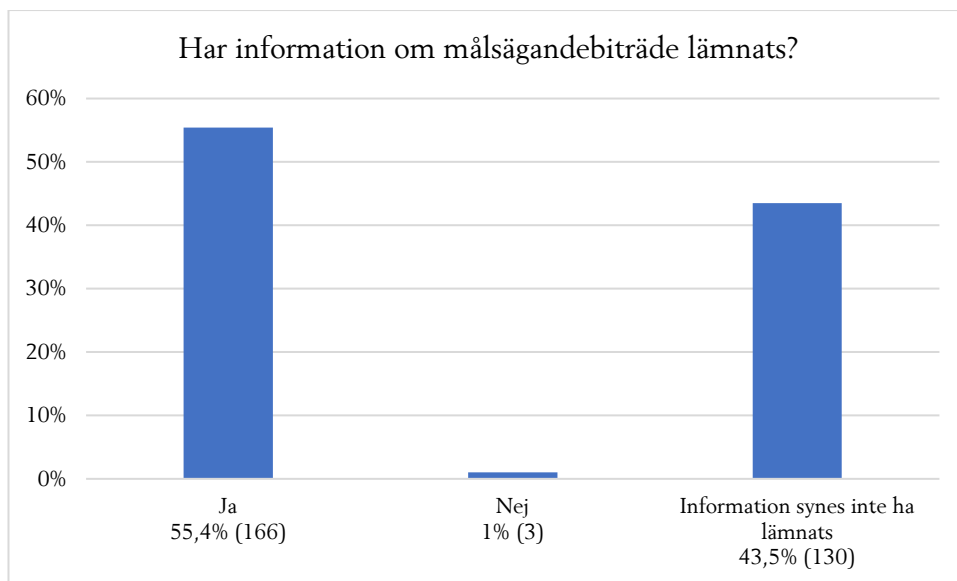
Det har genom granskningen visat sig att i de allra flesta fall har förundersökning inletts inom ett dygn från anmälningmottagningen. I de fall det finns en skäligen misstänkt har ärendet därefter i de allra flesta fall lottats vidare till åklagare inom samma dygn.³⁴ Något problem med handläggningen i detta avseende har vi inte kunnat hitta och detta kommer därför inte att beröras ytterligare i rapporten.

³⁴ ÅFS 2005:9 (Fördelningscirkuläret)

4.2 Misshandelsbrott

4.2.1 Information om reglerna avseende målsägandebitråde

Målsäganden ska informeras om möjligheten att få ett målsägandebitråde förordnat, se avsnitt 3.4. Genom granskningen har det visat sig att polisen i 55,4% av de 299 granskade ärendena har informerat målsäganden om möjligheten att få förordnat ett målsägandebitråde.

Tabell 4.2.1

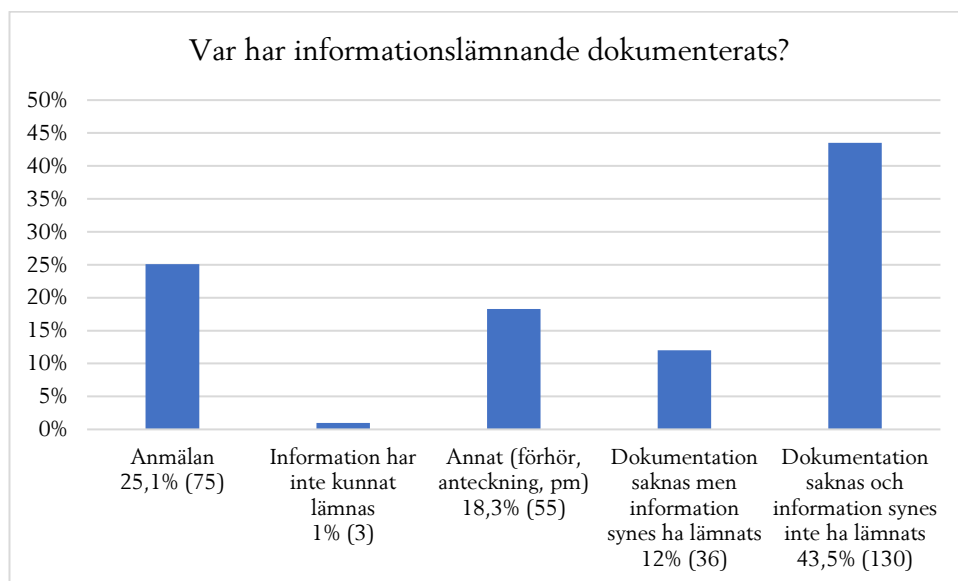
När det gäller 1% av ärendena har information inte varit möjlig att lämna. Det har rört sig om fall där t.ex. målsäganden inte har gått att identifiera.

I 43,5% av ärendena synes information om målsägandebitråde ännu inte ha lämnats. Vissa av de sistnämnda ärendena pågick fortfarande vid gransknings-tillfället. Vad gäller dessa ärenden kan polisen alltså ha informerat målsäganden vid ett senare tillfälle.

Avseende ärenden där information inte synes ha lämnats har målsäganden i många av ärendena direkt eller inom några dagar uppgett att vederbörande inte vill medverka i förundersökningen. I några fall har målsäganden redan haft målsägandebitråde eller kontakt med advokat. När det gäller vissa fall har målsäganden inte gått att få kontakt med och i ett ärende har målsäganden avförts med ambulans. Slutligen har åklagaren i ett ärende gett direktiv om att målsäganden ska tillfrågas om eventuella önskemål om målsägandebitråde men vid tiden för granskningen hade polisen ännu inte informerat målsäganden.

I vissa ärenden har det inte varit möjligt att identifiera någon omständighet som kan ha varit anledning till att information inte har lämnats.

4.2.2 Dokumentation av informationslämnande

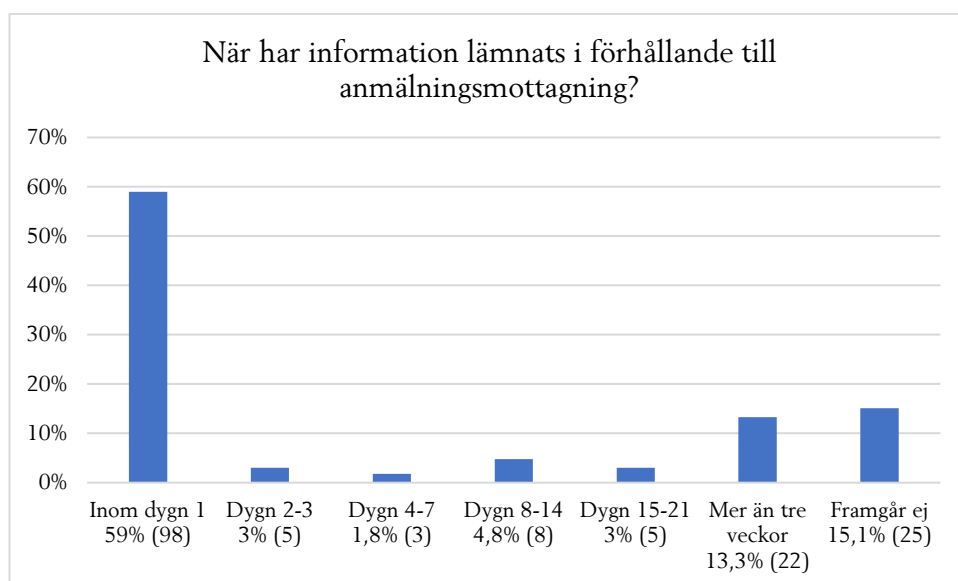
Tabell 4.2.2

När det gäller polisens dokumentation av om målsäganden har fått information om målsägandebiträde kan konstateras att det har dokumenterats på olika ställen. I över hälften av ärendena saknas emellertid dokumentation av om information har lämnats.

Som ovan har beskrivits, se avsnitt 4.2.1, har det i 1% av ärendena inte varit möjligt att lämna någon information vilket har framgått av noteringar i ärendet.

4.2.3 När har målsäganden fått information?

Målsäganden ska så snart som möjligt underrättas om de regler som gäller för förordnande av målsägandebiträde, se avsnitt 3.4.1.

Tabell 4.2.3a

Av de ärenden där information har lämnats till målsäganden (166 ärenden, se tabell 4.2.1) har i 59% av ärendena information lämnats redan i samband med anmälningsmottagningen. Staplarna som utvisar de fall när informationslämnande har skett senare än dygn ett är förhållandevis låga med undantag för stapeln som visar de ärenden där information har lämnats efter mer än tre veckor från anmälningsmottagning. Andelen ärenden där information har lämnats senare än tre veckor uppgår till 13,3%. Vidare uppgår andelen ärenden av vilka det inte framgår när information har lämnats till 15,1%.

Vid granskningen har framkommit en viss skillnad avseende när information har lämnats beroende på hur anmälningsmottagningen har skett. När anmälningsmottagning har gjorts av polispatrull (119 ärenden) har det i 68,9% av fallen dokumenterats att information har lämnats redan inom det första dygnet från anmälningsmottagningen. Om brottet har anmälts genom besök på polisstation (15 ärenden) är siffran nästan lika hög, då har i 66,7% av ärendena dokumenterats att information har lämnats. När brottet har anmälts genom kontakt med Polisens kontaktcenter (PKC) eller genom att det har inkommit en skrivelse (32 ärenden) så har informationslämnande dröjt. I 18,8% av de ärendena har det dokumenterats att målsäganden har fått information under första dygnet.

Hur har polisanmälan inkommit?

	Inringt till PKC/skrivelse	Besök polisstation	Patrull på plats
När lämnades informationen i förhållande till anmälningsmottagning	Antal svar	Antal svar	Antal svar
Inom dygn 1	18,8% (6)	66,7% (10)	68,9% (82)
Dygn 2-3	9,4% (3)	0% (0)	1,6% (2)
Dygn 4-7	3,1% (1)	0% (0)	1,6 % (2)
Dygn 8-14	9,4% (3)	0% (0)	4,2% (5)
Dygn 15-21	0% (0)	13,3% (2)	2,5% (3)
Mer än tre veckor	21,9% (7)	13,3% (2)	10,9% (13)
Framgår ej	37,5% (12)	6,7% (1)	10,1% (12)
Totalt	100% (32)	100% (15)	100% (119)

Tabell 4.2.3b

4.2.4 Orsaker till dröjsmål med information

Av de ärenden där information har lämnats till målsäganden om möjligheten att få förordnat ett målsägandebiträde (166 ärenden), har informationen lämnats senare än dygn tre i 22,9% av fallen.³⁵

I flera fall synes polisen ha avvaktat eller dröjt med utredningsåtgärder. Det har gällt situationer då det inte har funnits någon egentlig anledning till dröjsmålet men också situationer då tidsutdräkten beror på någon annan omständighet utom polisens kontroll men där polisen har avvaktat med att jobba vidare med ärendet.

Tidsutdräkten verkar även ha berott på andra orsaker. I vissa fall har målsäganden inte varit nåbar och ibland har anmälan gjorts av annan än målsäganden. Det har också rört sig om situationer där målsäganden har uppgett att vederbörande inte vill medverka. I något enstaka fall har tolkbehov samt att målsäganden har bott på skyddat boende gjort att informationslämnande har dröjt. Ibland har brottet anmälts under storhelg.

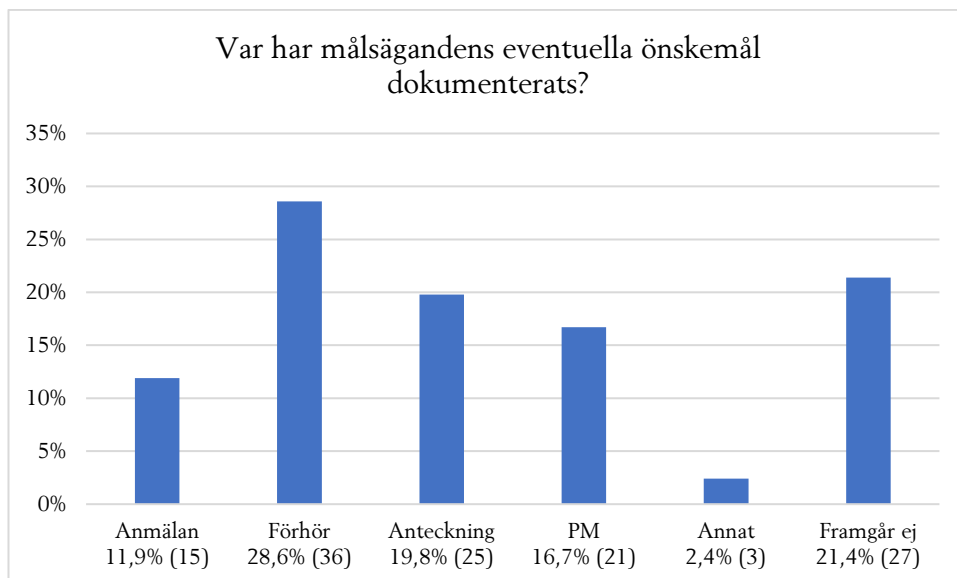
4.2.5 Önskemål om målsägandebiträde

Av de 299 granskade ärendena har målsäganden i 23,7% av fallen godtagit den rätten förordnar som målsägandebiträde. Önskemål om ett namngivet biträde har förekommit i 7,7% av fallen och i 1% av fallen har målsäganden i och för sig inte önskat en viss person men haft andra önskemål så som att målsägandebiträdet ska vara av ett visst kön eller arbeta vid en viss advokatbyrå. När det gäller 13,4% av fallen har målsäganden fått information men det framgår inte om denne har haft något önskemål. I 44,5% av fallen har målsäganden inte fått någon information och något eventuellt önskemål har inte dokumenterats. Slutligen har målsäganden avböjt biträde i 9,7% av fallen.

4.2.6 Dokumentation av önskemål om målsägandebiträde

Var målsägandens önskemål har dokumenterats skiljer sig väsentligt åt mellan ärendena och i vissa fall har det dokumenterats på flera olika ställen i Durtvå. I följande tabell överstiger den sammanlagda summan 100% eftersom det har varit möjligt att ange flera olika alternativ.

³⁵ Här noteras att det i 15,1% av de 166 ärendena inte framgår när information har lämnats och att dessa inte ingår bland de ärenden som har granskats särskilt beträffande dröjsmål.

Tabell 4.2.6

Som framgår av diagrammet ovan förekommer att önskemålet har dokumenterats på olika ställen i Durtvå. Kategorin "Annat" har i detta fall bestått av några ärenden där informationen har antecknats i e-post som har skickats från polis till åklagare. I många fall har dokumentation saknats helt. I en del av dessa fall har det inte framgått om målsäganden har haft några önskemål medan det i andra fall har förekommit att målsäganden, enligt vad som har framkommit av framställan till rätten, har haft önskemål om målsägandebiträde. I de sistnämnda fallen har det specifika önskemålet emellertid inte gått att härleda till någon dokumentation i Durtvå.

4.2.7 Framställan om målsägandebiträde

I 31,8% av de 299 ärendena har framställan om målsägandebiträde skickats till domstol. Av de framställningar som har getts in har polis gjort framställan i 4,2% av fallen, åklagare i 46,3% av fallen och åklagaradministratör på uppdrag av åklagare i 49,5% av fallen. Bland de ärenden där målsäganden har gjort anmälan själv (243 ärenden) har framställan gjorts till rätten i 34,2% av fallen. När anmälan har gjorts av annan (56 ärenden) har motsvarande siffra sjunkit till 21,4%.

Av de ärenden där framställan har gjorts till tingsrätt (95 ärenden) synes målsäganden initialt i sex av ärendena aktivt avböjt målsägandebiträde.

Tabell 4.2.7

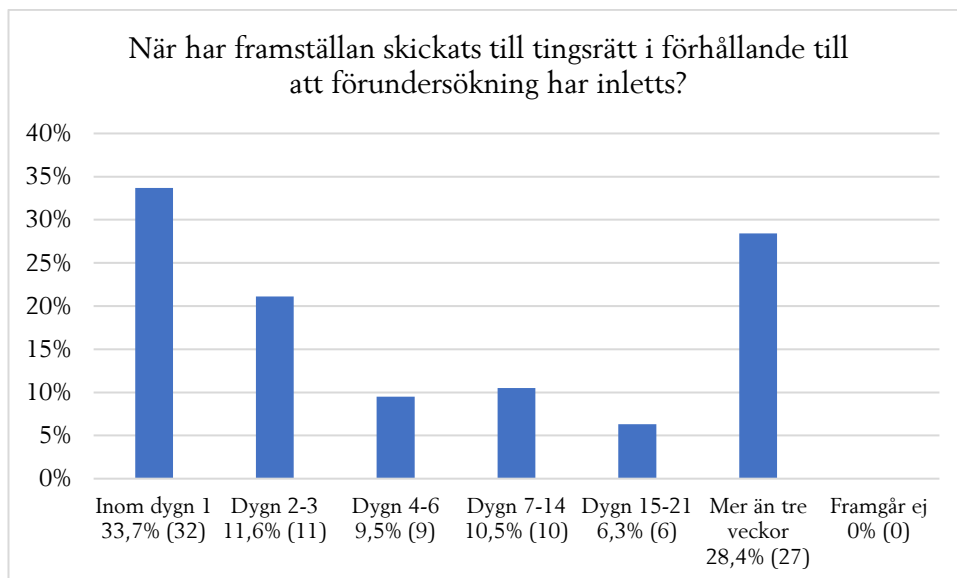
Av totalt 299 ärenden har i 68,2% av ärendena (204 ärenden) framställan inte skickats till tingsrätt. I vart fall 150 ärenden har lagts ned med motiveringen att det föreligger bevisproblem eller att det saknas anledning att anta att brott har förövats. Minst en tredjedel av dessa ärenden har lagts ned inom två veckor från det att förundersökning har inletts. I många fall har målsäganden inte velat medverka.

Därutöver har det förekommit ärenden där brott har skett utomlands eller där den utpekade gärningspersonen har befunnit sig utomlands.

Vid granskningstillfället pågick fortfarande förundersökning i 37 ärenden, även bland dessa förekommer att målsäganden inte vill medverka. I några av de ännu pågående ärendena har åklagaren gett direktiv om att målsäganden ska tillfrågas om målsägandebiträde men så hade vid granskningstillfället ännu inte skett. I något fall har polisen inte fått kontakt med målsäganden och i något fall har målsäganden önskat målsägandebiträde men framställan har inte skickats. När det gäller några ärenden har målsäganden i och för sig informerats om reglerna om målsägandebiträde men avböjt och i något ärende har polisen inte lyckats få kontakt med målsäganden.

4.2.8 När har framställan skickats till tingsrätt

Av de ärenden där framställan har skickats till tingsrätt (95 ärenden), har i 33,7% av ärendena framställan skickats inom ett dygn från inledande av förundersökning. Stapeln som utvisar de framställningar som har gjorts mer än tre veckor efter att förundersökning har inletts är förhållandevis hög. I 28,4% av ärendena har framställan alltså gjorts först mer än tre veckor efter att förundersökning har inletts.

Tabell 4.2.8

4.2.9 Orsak till att framställan har dröjt

Av de 95 ärenden där framställan har skickats till tingsrätt, har framställan skickats senare än tre dygn från det att förundersökning har inletts i 54,7% av ärendena. Det har funnits olika anledningar till att dröjsmål har förelegat med att skicka framställan till domstol. Eftersom anledningen till dröjsmål sällan eller aldrig dokumenteras har granskningen skett med utgångspunkt i vad som i övrigt har framkommit i ärendet.

Inledningsvis kan konstateras att om informationslämnande har dröjt efter det att förundersökningen har inletts så påverkas naturligtvis även tidpunkten för när framställan om målsägandebiträde kan göras. De omständigheter som fördröjer informationslämnande är således aktuella även när framställan ska göras, se avsnitt 4.2.4.

Under granskningen har följande omständigheter noterats i de ärenden där dröjsmål har förelegat.

Återkommande omständigheter

- Polisen har dröjt med utredningsåtgärder.
- Åklagaren har dröjt med handläggning och/eller att ge direktiv.
- Information och önskemål har funnits i Durtvå men har inte vidarebefordrats till Cåbra varpå åklagaren har gett direktiv om att fråga målsäganden om denne vill ha målsägandebiträde.
- Information har funnits i Cåbra men åklagaren synes inte ha tagit del av den.
- Målsäganden har inte varit nåbar/kontaktbar.

Enstaka förekommande omständigheter

- Målsäganden har dröjt med att återkomma med förslag på målsägandebiträde.
- Brottet har anmälts under helg eller jourtid.

- Remissärende, d.v.s. ärendet ska handläggas av annan del inom Polismyndigheten.
- Målsäganden har velat fundera på sin medverkan i utredningen.
- Målsäganden har befunnit sig utomlands.
- Anmälan har gjorts av annan än målsäganden.
- Tolkbehov.
- Målsäganden har bott på skyddat boende.
- Tekniskt problem i samband med överlottning av ärendet från polis till åklagare.

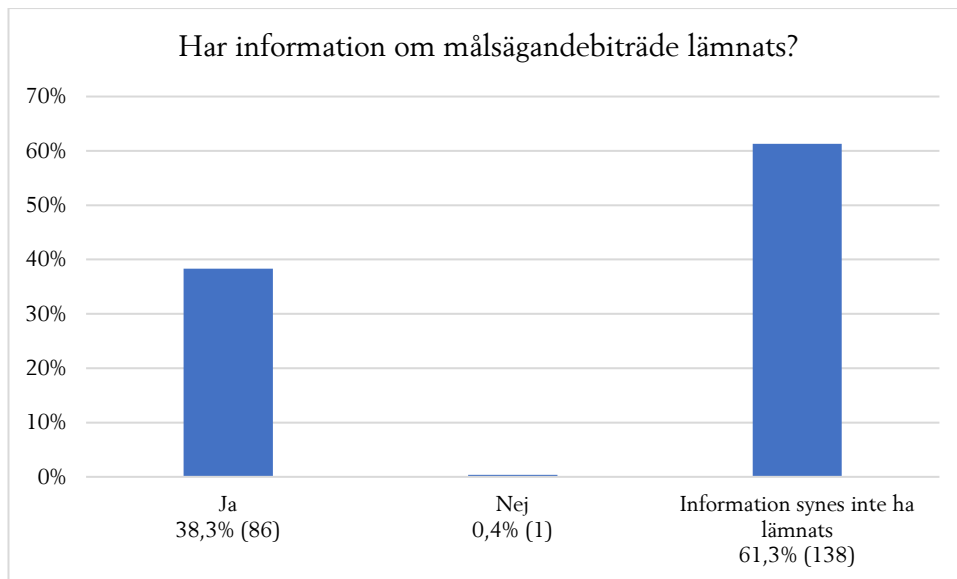
4.2.10 Tingsrättens hantering

Av de ärenden i vilka framställningar om målsägandebiträde har gjorts till tingsrätt (95 ärenden) har tingsrätten inte i något fall begärt komplettering. I 1,1% av ärendena (1 ärende) meddelade tingsrätten ett avslagsbeslut.

4.3 Olaga hot

4.3.1 Information om reglerna avseende målsägandebitråde

Målsäganden ska informeras om möjligheten att få ett målsägandebitråde förordnat, se avsnitt 3.4. När det gäller brottskategorin olaga hot har det visat sig att polisen har gett målsäganden information i 38,3% av de 225 granskade ärendena.

Tabell 4.3.1

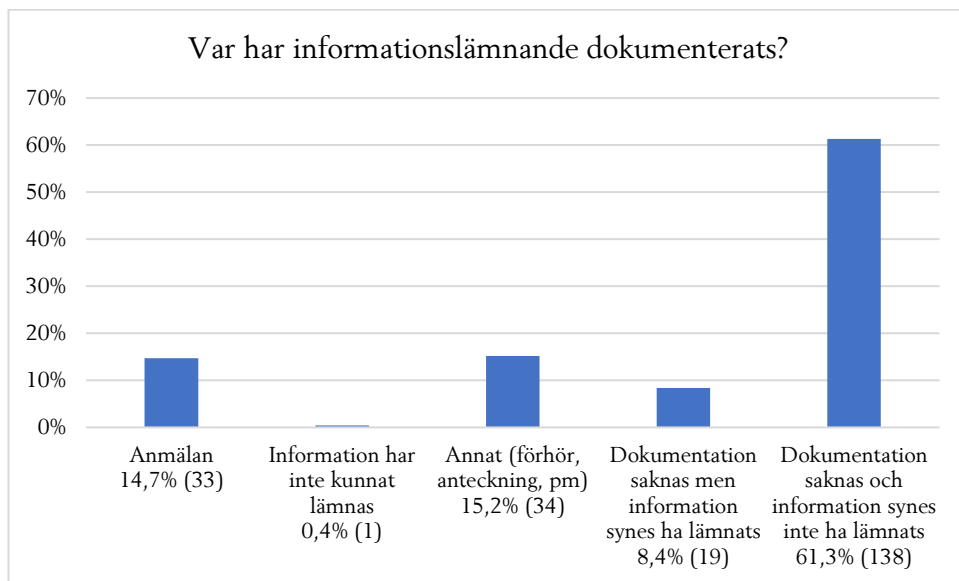
När det gäller ett ärende har det inte varit möjligt att lämna information till målsäganden.

I 61,3% av alla ärenden synes information om målsägandebitråde ännu inte ha lämnats. Som det har redogjorts för under avsnitt 3.4.1 baseras den slutsatsen på att a) det antingen saknas dokumentation om att information har lämnats och/eller b) att framställan ännu inte har getts in till domstol. Eftersom vissa av de sistnämnda ärendena fortfarande pågick vid granskningstillfället går det inte att utesluta att polisen i dessa ärenden har informerat målsäganden vid ett senare tillfälle.

I några få fall av de 138 ärenden där information vid granskningstillfället ännu inte synes ha lämnats har vissa omständigheter identifierats som kan vara anledningar till att informationslämnande har uteblivit. När det gäller flera av ärendena har målsäganden inte velat medverka. I ett fall har upprepade kontaktförsök gjorts med målsäganden men vederbörande går inte att nå.

Avseende vissa ärenden har det inte framkommit några omständigheter som kan ha varit anledningen till att information inte har lämnats.

4.3.2 Dokumentation av informationslämnande

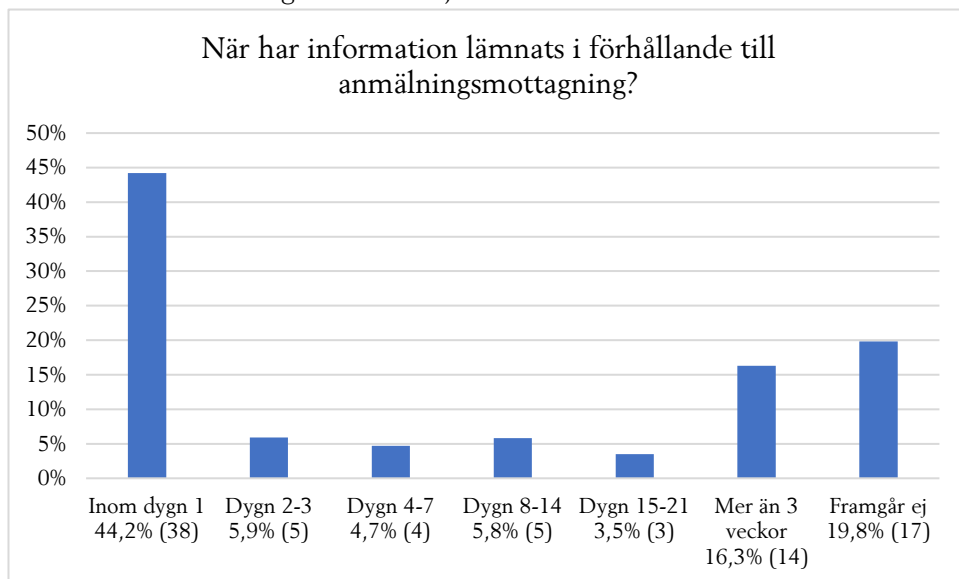
Tabell 4.3.2

Det kan konstateras att dokumentationen har skett på olika ställen. I en majoritet av ärendena har det saknats dokumentation angående om målsäganden har fått information eller inte.

När det gäller 0,4% av ärendena, se avsnitt 4.3.1, har det inte varit möjligt att lämna information vilket har framgått av dokumenterade omständigheter i ärendet.

4.3.3 När har målsäganden fått information?

Så snart som möjligt ska målsäganden informeras om de regler som gäller för förordnande av målsägandebiträde, se avsnitt 3.4.1.

Tabell 4.3.3a

Av de ärenden där information har lämnats till målsäganden (86 ärenden, se tabell 4.3.1) har i 44,2% av ärendena information lämnats redan i samband

med anmälningmottagningen. Det kan noteras att i 16,3% av ärendena har information lämnats först efter mer än tre veckor. I 19,8% av ärendena har inte framgått när information har lämnats. Det innebär att information kan ha lämnats t.ex. redan dygn två eller efter en månad.

Det föreligger en viss variation i när information har lämnats beroende på om anmälningmottagning har skett genom inringning till PKC eller skrivelse, besök på polisstation eller om patrull har varit på plats. När anmälningmottagningen har gjorts vid besök på polisstation (15 ärenden) har det i 80% av ärendena dokumenterats att information har lämnats redan inom det första dygnet från anmälningmottagningen. I de fall patrull på plats har gjort anmälningmottagningen (29 ärenden) har det i 65% av ärendena dokumenterats att målsäganden har fått information under det första dygnet. När brottet har anmälts genom kontakt med PKC eller skrivelse (42 ärenden) har informationslämnande dröjt. I 16,7% av ärendena har dokumenterats att information har lämnats inom ett dygn från anmälningmottagningen.

Hur har polisanmälan inkommit?

	Inringt till PKC/skrivelse	Besök på polisstationen	Patrull på plats
När lämnades information i förhållande till anmälningmottagning	Antal svar	Antal svar	Antal svar
Inom dygn 1	16,7% (7)	80% (12)	65% (19)
Dygn 2-3	7,2% (3)	0% (0)	6,9% (2)
Dygn 4-7	9,6% (4)	0% (0)	0% (0)
Dygn 8-14	7,1% (3)	0% (0)	6,9% (2)
Dygn 15-21	7,1% (3)	0% (0)	0% (0)
Mer än 3 veckor	26,2% (11)	6,7% (1)	6,9% (2)
Framgår ej	26,2% (11)	13,3 (2)	13,8% (4)
Totalt	100% (42)	100% (15)	100% (29)

Tabell 4.3.3b

4.3.4 Orsaker till dröjsmål med information

Av de ärenden där information har lämnats till målsäganden om möjligheten att få förordnat ett målsägandebiträde (86 ärenden), har informationen lämnats senare än dygn tre i 30,3% av fallen.³⁶

I flera fall framstår det som att polisen har avvaktat eller dröjt med utredningsåtgärder. Det har gällt situationer då det inte har funnits någon egentlig anledning till dröjsmålet men också situationer då tidsutdräkten beror på någon omständighet utom polisens kontroll men där polisen har avvaktat med att arbeta vidare med ärendet.

Tidsutdräkten verkar även ha berott på andra orsaker. I vissa fall har målsäganden inte varit nåbar och ibland har anmälan gjorts av annan än målsäganden. När det gäller något fall har det funnits ett tolkbehov som inte har kunnat lösas omedelbart. I två fall har målsäganden inte velat medverka.

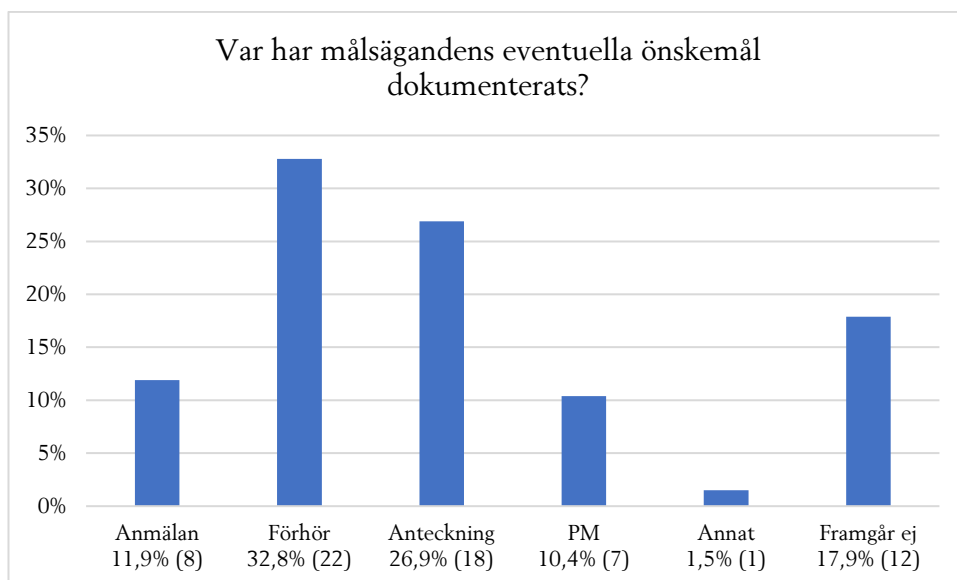
4.3.5 Önskemål om målsägandebiträde

Av de 225 granskade ärendena har målsäganden i 16% av fallen godtagit den rätten förordnar som målsägandebiträde. Önskemål om ett namngivet biträde har förekommit i 5,8% av fallen och i 3,6% av fallen har målsäganden i och för sig inte önskat en viss person men haft andra önskemål så som att målsägandebiträdet ska vara av ett visst kön eller arbeta vid en viss advokatbyrå. När det gäller 8,4% av fallen har målsäganden fått information men det framgår inte om denne har haft något önskemål. I 61,7% av fallen har målsäganden inte fått någon information och något eventuellt önskemål har inte dokumenterats. Slutligen har målsäganden avböjt biträde i 4,4% av fallen.

4.3.6 Dokumentation av önskemål om målsägandebiträde

Målsägandens önskemål om målsägandebiträde har dokumenterats på olika ställen i Durtvå. I följande tabell överstiger den sammanlagda summan 100% eftersom det har varit möjligt att ange flera olika alternativ för de ärenden där informationen har dokumenterats på flera ställen. Det har i granskningen alltså förekommit ärenden där ett önskemål om vem som ska förordnas till målsägandebiträde exempelvis har dokumenterats i anmälan, förhör och anteckning.

³⁶ Här noteras att det i 19,8% av de 86 ärendena inte framgår när information har lämnats och att dessa inte ingår bland de ärenden som har granskats särskilt beträffande dröjsmål.

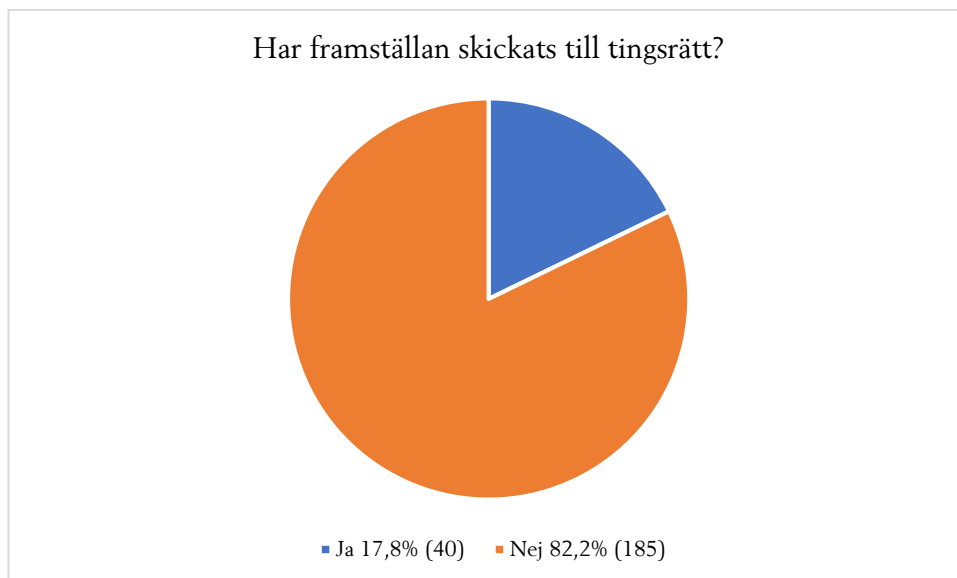
Tabell 4.3.6

Kategorin "Annat" består i detta fall av att dokumentationen har gjorts i ett missiv till åklagaren. I övrigt kan konstateras att det i en del ärenden inte har dokumenterats om målsäganden har ett önskemål eller inte. I en del av dessa fall har det inte framgått om målsäganden har haft några önskemål medan det i andra fall har förekommit att målsäganden, enligt vad som har framkommit av framställan till rätten, har haft önskemål om målsägandebiträde. Det specifika önskemålet har emellertid inte gått att härleda till någon dokumentation i Durtvå.

4.3.7 Framställan om målsägandebiträde

Av de 225 ärendena har framställan om målsägandebiträde skickats till domstol i 17,8% av fallen. Polis har gjort framställan i 7,5% av ärendena, åklagare har gjort framställan i 47,5% av ärendena och åklagaradministratör på uppdrag av åklagare har gjort framställan i 45% av ärendena. Av de ärenden där målsäganden själv har gjort anmälan har framställan gjorts i 18,4% av fallen. Motsvarande siffra för de fall när någon annan än målsäganden har gjort anmälan uppgår till 10,5%.

Det har inte i något ärende skickats framställan om målsägandebiträde mot målsägandens vilja.

Tabell 4.3.7

Av totalt 225 ärenden har i 82,2% av fallen (185 ärenden) framställan inte skickats till tingsrätt. I vart fall 129 av ärendena har lagts ned med motiveringen att det föreligger bevisproblem eller att det saknas anledning att anta att brott har förövats. Ungefär en tredjedel av dessa ärenden har lagts ned inom två veckor från det att förundersökning har inletts.

När det gäller de 129 ärendena kan noteras att i övervägande del har målsäganden inte velat medverka. I vissa fall har målsäganden redan initialt intagit ståndpunkten att inte medverka men ibland har den uppstått över tid.

Därutöver har det förekommit ärenden där brott har skett utomlands eller där den utpekade gärningspersonen har befunnit sig utomlands.

Dessutom har målsäganden i några fall avstått biträde och några ärenden har lagts ned eftersom målsäganden inte har gått att få tag på. Andra förklaringar till att framställan inte har skickats in kan vara att det har funnits motanmälningar, det har rört sig om ord mot ord-situationer och det har förekommit dubbelanmälningar. I något fall har misstänkt avlidit.

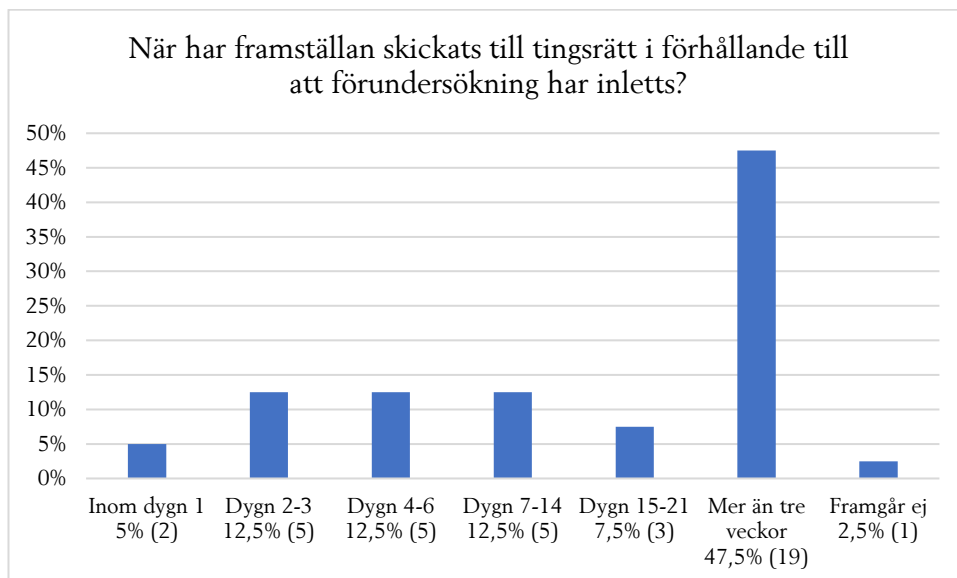
Vid granskningstillfället pågick förundersökning i 34 ärenden. I många fall hade förundersökningen pågått i flera månader (upp till sju månader) medan några ärenden låg i balans och inga utredningsåtgärder var gjorda. Generellt var i de pågående förundersökningarna få utredningsåtgärder gjorda och ärendena verkade vara nedprioriterade.

Det bör därutöver noteras att något ärende har redovisats i förundersökningsprotokoll och i några ärenden har strafföreläggande utfärdats utan att framställan om målsägandebiträde har gjorts.

4.3.8 När har framställan skickats till tingsrätt?

När det gäller de 40 ärenden där framställan har skickats till tingsrätt, har i 5% av ärendena framställan skickats inom ett dygn från inledande av

förundersökning. Den största posten visar de ärenden där framställan har skickats in fler än tre veckor efter det att förundersökning har inletts eller återupptagits. Den kategorin uppgår till 47,5%. När det gäller 2,5% av ärendena har framställan i och för sig skickats in men det har inte framgått när det har skett i förhållande till att förundersökning har inletts.

Tabell 4.3.8

4.3.9 Orsak till att framställan har dröjt

Avseende de 40 ärenden där framställan har skickats till tingsrätt, har framställan skickats senare än tre dygn från det att förundersökning har inletts i 80% av fallen. Det har funnits flera olika anledningar till att dröjsmål förelagat med att skicka framställan till rätten. Eftersom anledningen till dröjsmål sällan eller aldrig har dokumenterats har granskningen skett med utgångspunkt i vad som i övrigt har framkommit i ärendet.

Inledningsvis kan konstateras att om informationslämnande har dröjt efter det att förundersökning har inletts så påverkas naturligtvis även tidpunkten för när framställan om målsägandebiträde kan göras. De omständigheter som har fördröjt informationslämnande är således aktuella även när framställan ska göras, se avsnitt 4.3.4.

Under granskningen har följande omständigheter noterats i de ärenden där dröjsmål har förelagat.

Återkommande omständigheter

- Polisen har dröjt med utredningsåtgärder.
- Åklagaren har dröjt med handläggning och/eller att ge direktiv.
- Information och önskemål har funnits i Durtvå men har inte vidarebefordrats till Cåbra varpå åklagaren har gett direktiv om att fråga målsäganden om denne vill ha målsägandebiträde.

- Information har funnits i Cåbra men åklagaren synes inte ha tagit del av den.
- Målsäganden har inte varit nåbar/kontaktbar.
- Brister i informationsskyldigheten.

Enstaka förekommande omständigheter

- Brottet har anmälts under helg eller jourtid.

4.3.10 Tingsrättens hantering

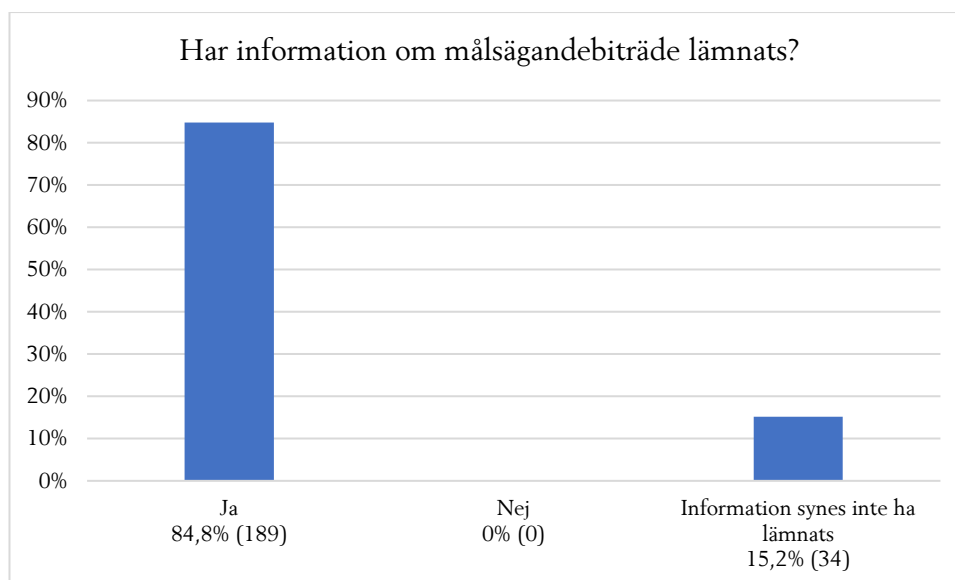
Av de framställningar som har gjorts till domstol (40 ärenden) har tingsrätten i två fall begärt komplettering. I det ena ärendet har tingsrätten skickat föreläggande om att närmare precisera gärningen och att ange om ett förordnande tillstyrks eller avstyrks. I det andra ärendet har tingsrätten skickat kompletteringsföreläggande vid två tillfällen. Först önskades uppgift om förhör med målsäganden hade ägt rum och om det planerades att hållas ytterligare förhör. När tingsrätten hade fått besked att förhör inte hade ägt rum skickade tingsrätten ett nytt kompletteringsföreläggande och önskade mer underlag för att kunna fatta beslut. Åklagaren förelades att inkomma med anmälan/utredningshandling i ärendet.

Det bör i sammanhanget uppmärksammas att tingsrätten har fattat avslagsbeslut i 15% av framställningarna.

4.4 Fridskränkningarsbrott

4.4.1 Information om reglerna avseende målsägandebitråde

Som har nämnts tidigare ska målsäganden informeras om möjligheten att få ett målsägandebitråde, se avsnitt 3.4. När det gäller fridskränkningarsbrotten kan konstateras att polisen har gett målsäganden information i 84,8% av de 223 granskade ärendena.

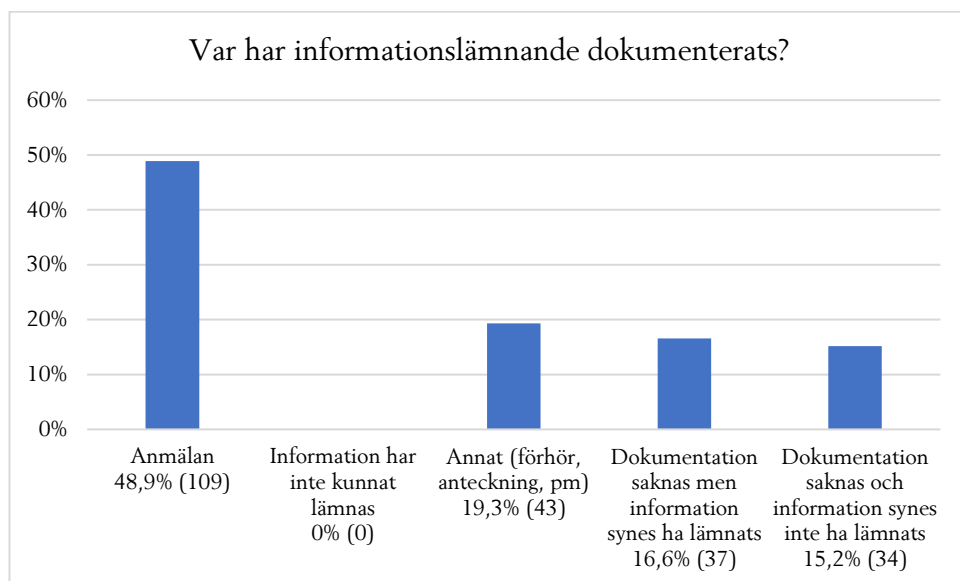

Tabell 4.4.1

I 15,2% av ärendena synes information om målsägandebitråde vid granskningstillfället inte ha lämnats. Som det har redogjorts för under avsnitt 3.4.1 baseras den slutsatsen på att a) det antingen saknas dokumentation i de ärendena om att information har lämnats och/eller b) att framställan (ännu) inte har getts in till domstol. Eftersom vissa av de sistnämnda ärendena fortfarande har pågått vid granskningstillfället går det inte att utesluta att polisen i dessa ärenden har informerat målsäganden vid ett senare tillfälle.

Vid genomgången av de ärenden där information inte har lämnats har det inte gått att identifiera några egentliga anledningar eller omständigheter rörande varför information inte har lämnats.

4.4.2 Dokumentation av informationslämnande

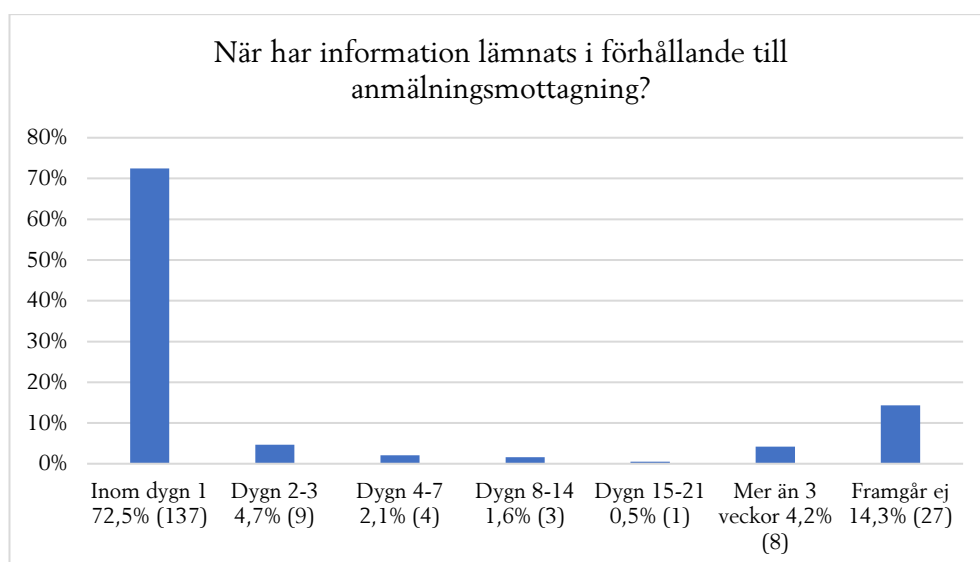

Tabell 4.4.2

Dokumenterandet av informationslämnande har skett på olika ställen. I 16,6% av ärendena torde information ha lämnats trots att det inte finns dokumenterat. Den slutsatsen har baserats på att i de ärendena har en framställan gjorts till rätten. I ungefär en tredjedel av ärendena har det alltså saknats dokumentation angående om målsäganden har fått information eller inte.

4.4.3 När har målsäganden fått information?

Så snart som möjligt ska målsäganden informeras om de regler som gäller för förordnande av målsägandebiträde, se avsnitt 3.4.1.

Tabell 4.4.3a

Av de ärenden där information har lämnats till målsäganden (189 ärenden, se tabell 4.4.1) har i 72,5% av ärendena information lämnats redan i samband med anmälningsmottagningen. De staplar som visar när

informationslämnande har skett vid en senare tidpunkt är förhållandevis låga. I 14,3% av ärendena har saknats dokumentation om när information har lämnats.

Det föreligger en viss variation i när information har lämnats beroende på om anmälningsmottagning har skett genom inringning till PKC eller skrivelse, besök på polisstation eller om patrull har varit på plats. När anmälningsmottagningen har gjorts av patrull på plats (84 ärenden) har det i 89,3% av ärendena dokumenterats att information har lämnats redan inom det första dygnet från anmälningsmottagningen. Om anmälan har gjorts vid besök på polisstation (44 ärenden) har det i 86,4% av ärendena dokumenterats att målsäganden har fått information under det första dygnet. När brottet har anmälts genom kontakt med PKC eller skrivelse (61 ärenden) har det i 39,3% av ärendena dokumenterats att information har lämnats inom ett dygn från anmälningsmottagningen.

Hur har polisanmälan inkommit?

	Inringt till PKC/skrivelse	Besök polisstation	Patrull på plats
När lämnades information i förhållande till anmälningsmottagning	Antal svar	Antal svar	Antal svar
Inom dygn 1	39,3% (24)	86,4% (38)	89,3% (75)
Dygn 2-3	9,8% (6)	2,3% (1)	2,4% (2)
Dygn 4-7	6,5% (4)	0% (0)	0% (0)
Dygn 8-14	4,9% (3)	0% (0)	0% (0)
Dygn 15-21	1,6% (1)	0% (0)	0% (0)
Mer än tre veckor	8,2% (5)	4,5% (2)	1,2% (1)
Framgår ej	29,5% (18)	6,8% (3)	7,1% (6)
Totalt	100% (61)	100% (44)	100% (84)

Tabell 4.4.3b

4.4.4 Orsaker till dröjsmål med information

Av de ärenden där information har lämnats till målsäganden om möjligheten att få förordnat ett målsägandebiträde (189 ärenden), har informationen lämnats senare än dygn tre i 8,4% av fallen.³⁷

³⁷ Här noteras att i 14,3% av de 189 ärendena inte framgår när information har lämnats och att dessa inte ingår bland de ärenden som har granskats särskilt beträffande dröjsmål.

I flera fall framstår det som att polisen har avvaktat eller dröjt med utredningsåtgärder. Det har gällt situationer då det inte har funnits någon egentlig anledning till dröjsmålet men också situationer då tidsutdräkten har berott på någon annan omständighet utom polisens kontroll men där polisen har avvaktat med att arbeta vidare med ärendet.

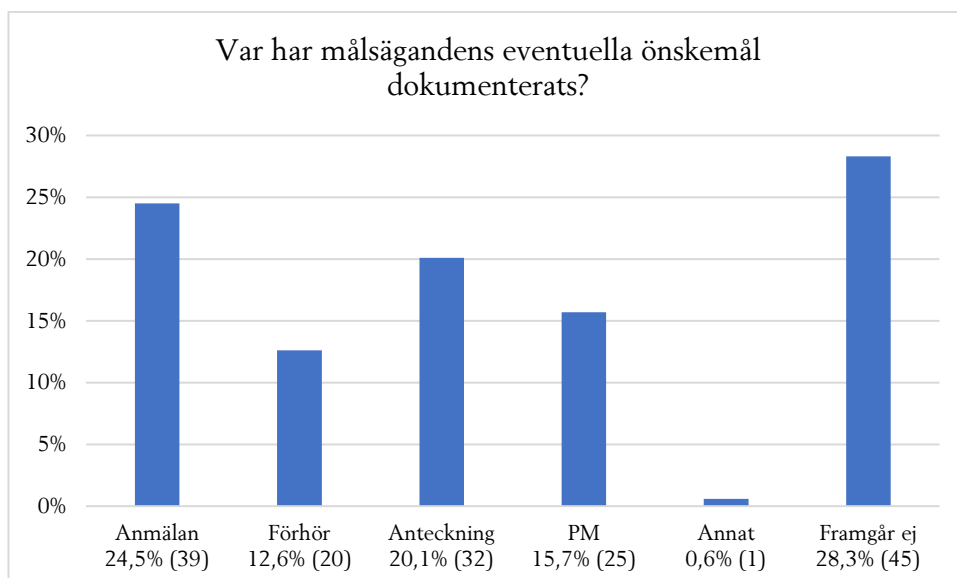
I några fall har målsäganden inte varit nåbar/kontaktbar. Det har också förekommit ett fall som har krävt rättslig hjälp i Norge där målsäganden har befunnit sig.

4.4.5 Önskemål om målsägandebitråde

Av de 223 granskade ärendena har målsäganden i 35,9% av fallen godtagit den rätten förordnar som målsägandebitråde. Önskemål om ett namngivet biträde har förekommit i 24,7% av fallen och i 4,5% av fallen har målsäganden i och för sig inte önskat en viss person men haft andra önskemål så som att målsägandebiträdet ska vara av ett visst kön eller arbeta vid en viss advokatbyrå. När det gäller 13% av fallen har målsäganden fått information men det framgår inte om denne har haft något önskemål. I 15% av fallen har målsäganden inte fått någon information och något eventuellt önskemål har inte dokumenterats. Slutligen har målsäganden avböjt biträde i 6,3% av fallen.

4.4.6 Dokumentation av önskemål om målsägandebitråde

Önskemål om målsägandebitråde har dokumenterats på olika ställen i Durtvå. I följande tabell överstiger den sammanlagda summan 100% eftersom det har varit möjligt att ange flera olika alternativ för de ärenden där informationen har dokumenterats på flera ställen. Det har i granskningen alltså förekommit ärenden där ett önskemål om vem som ska förordnas till målsägandebitråde exempelvis har dokumenterats i anmälan, förhör och anteckning.

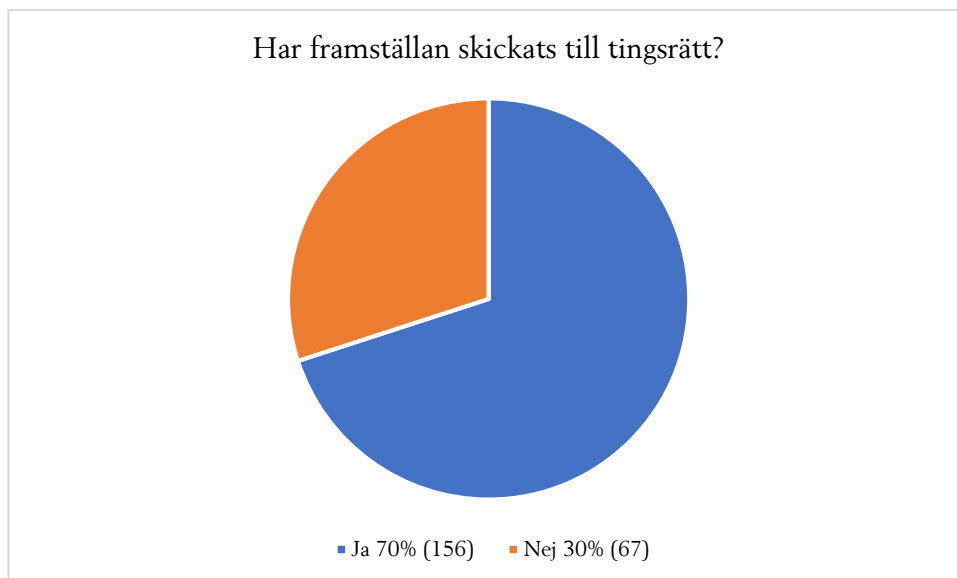
Tabell 4.4.6

Som framgår av diagrammet har information dokumenterats på olika ställen. I ett fall har dokumentation gjorts i lottningspromemorian. När det gäller 28,3% av ärendena saknas dokumentation. I en del av dessa fall har det inte framgått om målsäganden har haft några önskemål medan det i andra fall har förekommit att målsäganden, enligt vad som har framkommit av framställan till rätten, har haft önskemål om målsägandebiträde. Det specifika önskemålet har emellertid inte gått att härleda till någon dokumentation i Durtvå.

4.4.7 Framställan om målsägandebiträde

Av de 223 ärendena har framställan om målsägandebiträde skickats till domstol i 70% av fallen. Polis har gjort framställan 3,8% av fallen, åklagare har gjort framställan i 51,9% av fallen och åklagaradministratör på uppdrag av åklagare har gjort framställan i 44,2% av fallen. Av de ärenden där målsäganden själv har gjort anmälan (201 ärenden) har framställan gjorts i 71,6% av fallen. Motsvarande siffra för de fall när någon annan än målsäganden har gjort anmälan (22 ärenden) uppgår till 54,5%.

Det har i tre ärenden skickats framställan till tingsrätten trots att målsägandena initialt synes ha avböjt målsägandebiträde.

Tabell 4.4.7

Av totalt 223 ärenden har i 30% av fallen (67 ärenden) framställan inte skickats till domstol. Det har visat sig att förundersökningen i en stor del av ärendena har lagts ned. Anledningarna till att förundersökningen har lagts ned har varit varierande men i de flesta fallen har det handlat om att målsäganden inte har velat medverka. Flera av de ärendena har pågått under begränsad eller längre tid och försök att nå målsäganden har gjorts vid upprepade tillfällen utan resultat.

Ett fåtal ärenden har däremot lagts ned p.g.a. preskription eller att det saknas anledning att anta att brott har begåtts. I några få fall har målsäganden eller misstänkt flyttat utomlands och förundersökningen har lagts ned. Ett ärende har lagts ned med motiveringen att gärningen inte faller under allmänt åtal.

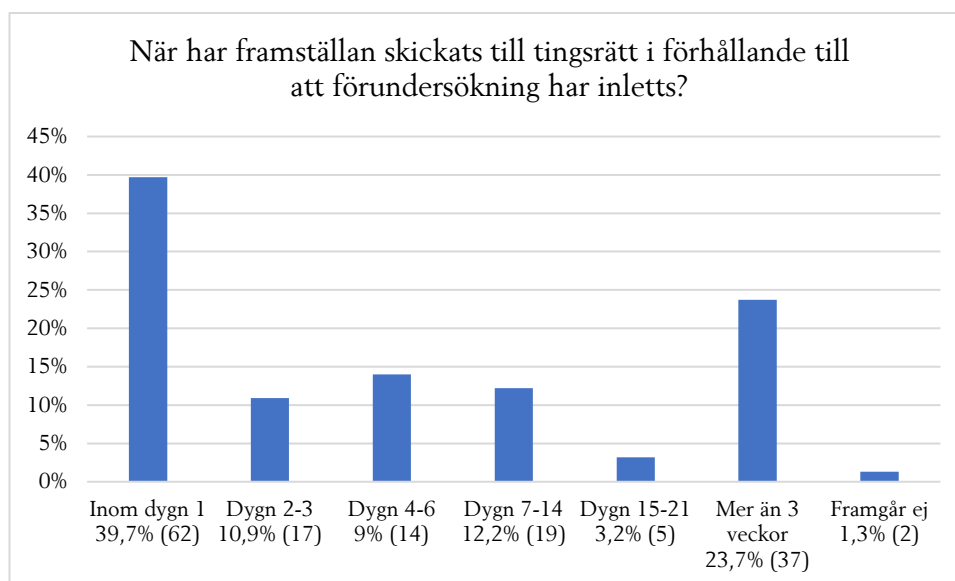
Flera ärenden har fortfarande varit föremål för förundersökning vid granskningstillfället. I den största delen av de ärendena har det inte gått att finna någon egentlig orsak till att framställan vid granskningstillfället ännu inte hade gjorts till domstol. Målsäganden har i några av de ärendena ännu inte fått någon information om målsägandebiträde. I några fall har målsäganden önskat målsägandebiträde men framställan har trots det inte skickats in. Åklagare har i ett av fallen gett direktiv om att målsäganden ska tillfrågas om målsägandebiträde men polisen har i en anteckning noterat att frågan ska avvaktas tills det närmar sig förhör. Den anteckningen har i det specifika fallet inte skickats till åklagare.

I något ärende pågår förundersökning fortfarande efter nio månader trots att målsäganden inte har gått att nå. Åklagaren har gett direktiv om att fortsätta söka målsäganden eftersom denne har anmält nya brott.

4.4.8 När har framställan skickats till tingsrätt?

Av de 156 ärenden där framställan har skickats till tingsrätt, har i 39,7% av fallen framställan skickats inom dygn ett från inledande av förundersökning.

Under dygn två och tre har framställan gjorts i ytterligare 10,9% av ärendena. Det kan noteras att i 23,7% av ärendena har framställan inte skickats förrän efter mer än tre veckor från det att förundersökning har inletts.

Tabell 4.4.8

4.4.9 Orsak till att framställan har dröjt

Av de 156 ärenden där framställan har skickats till tingsrätt, har framställan skickats senare än tre dygn från det att förundersökning har inletts i 48,1% av ärendena. Det har funnits flera olika anledningar till att dröjsmål har förelegat med att skicka framställan till rätten. Eftersom anledningen till dröjsmål sällan eller aldrig dokumenteras har granskningen skett med utgångspunkt i vad som i övrigt har framkommit i ärendet.

Inledningsvis kan konstateras att om informationslämnande dröjer efter det att förundersökning har inletts så påverkas naturligtvis även tidpunkten för när framställan om målsägandebiträde kan göras. De omständigheter som fördröjer informationslämnande är således aktuella även när framställan ska göras, se avsnitt 4.4.4.

Under granskningen har följande omständigheter noterats i de ärenden där dröjsmål har förelegat.

Återkommande omständigheter

- Polisen har dröjt med utredningsåtgärder.
- Åklagaren har dröjt med handläggning och/eller att ge direktiv.
- Information och önskemål har funnits i Durtvå men har inte vidarebefordrats till Cåbra varpå åklagaren har gett direktiv om att fråga målsäganden om denne vill ha målsägandebiträde.
- Information har funnits i Cåbra men åklagaren synes inte ha tagit del av den.

- Målsäganden har inte varit nåbar/kontaktbar.

Enstaka förekommande omständigheter

- Målsäganden har dröjt med att inkomma med förslag på målsägandebiträde.
- Remissärende.
- Begäran om rättslig hjälp.
- Målsäganden har inledningsvis inte velat medverka.
- Anmälan har gjorts av annan (socialtjänsten).

4.4.10 Tingsrättens hantering

Av de framställningar som har gjorts till domstol har tingsrätten i ett fall begärt komplettering. Tingsrätten har velat ha information om vilken relation målsäganden och misstänkt har för att kunna fatta beslut i ärendet.

Inte i något fall har tingsrätten avslagit en begäran om målsägandebiträde.

4.5 Sexualbrott

4.5.1 Lagar och regler

Som har beskrivits, se avsnitt 3.4.1, ska målsäganden så snart som möjligt få information om möjligheten att få ett målsägandebiträde förordnat för sig. När det gäller sexualbrott har det, trots lagstiftarens intention om att i stort sett alla personer som har utsatts för sexualbrott ska få ett målsägandebiträde, visat sig att förundersökningsledare inte sällan väntar med att göra en framställan till rätten. Genom en lagändring som trädde ikraft den 1 juli 2018 har det därför beträffande brott enligt 6 kap. brottsbalken (sexualbrott) införts en handlingsdirigerande regel innebärande att framställan om målsägandebiträde ska göras till rätten *omedelbart* när en förundersökning om sexualbrott har inletts eller återupptagits.³⁸

Om förundersökningsledaren beslutar att inte inleda förundersökning aktualiseras alltså inte frågan om målsägandebiträde.³⁹ Inte heller behöver framställan ges in om det är uppenbart att målsäganden saknar behov av det. Som exempel ges de fall då en vuxen person har utsatts för ett mindre allvarligt sexuellt ofredande.⁴⁰ Undantaget ska tillämpas restriktivt och vid tveksamma fall bör en framställan ges in.⁴¹

Det framgår inte av propositionen vad som avses med omedelbart. Däremot anges att den föreslagna ordningen kan komma att innebära att behov av beslut om förordnande av målsägandebiträde i större omfattning uppstår utanför ordinarie kontorstid. Det redogörs också för att ett målsägandebiträde kan få ersättning för arbete som har utförts innan förordnande har skett och att ett målsägandebiträde därför bör kunna delta vid förhör som t.ex. hålls utanför ordinarie arbetstid med målsäganden i tiden före ett beslut om förordnande.⁴²

Rent språkligt torde ordet "omedelbart" innebära genast eller ögonblickligen vilket indikerar att framställan ska ske direkt efter att förundersökning har inletts eller återupptagits. Viss vägledning finns i den utredning som föregick lagändringen.⁴³ Där anges att kravet på omedelbar prövning "innebär att frågan om målsägandebiträde ska utses bör komma under tingsrättens behandling inom högst någon eller några dagar efter det att beslut fattats om att inleda eller återuppta förundersökningen".⁴⁴ Vidare anges att det inte är tillåtet att avvakta med att ge in framställan för att invänta eventuella

³⁸ 23 kap. 5 § rättegångsbalken

³⁹ Prop. 2017/18:177 s. 90

⁴⁰ A.a. s. 90 f.

⁴¹ A.a. s. 71

⁴² A.a. s. 71

⁴³ SOU 2016:60

⁴⁴ A.a. s. 309 f.

utredningsåtgärder.⁴⁵ Det går alltså inte att med säkerhet konstatera vad lagstiftaren menar med ”omedelbart”.

Vid granskningen har det framkommit att en absolut tidsgräns inte alltid låter sig följas i praktiken. Det finns en del scenarion som lagstiftaren inte tycks ha tagit i beaktande som t.ex. när målsäganden är okänd och det har varit omöjligt för polisen att identifiera vederbörande, när målsäganden har varit medvetlös en tid efter brottet och när anmälan har gjorts av annan än målsäganden. I dessa fall har av förklarliga skäl informationslämnande och framställan om målsägandebiträde dröjt. Det kan också handla om fall där målsäganden har kontaktats tidigt men vederbörande vill fundera och återkomma med önskemål om vem som ska förordnas till målsägandebiträde.

Vid granskningen har utgångspunkten varit att tre dygn som huvudregel kan vara en acceptabel tidsrymd från det att förundersökningen har inletts eller återupptagits till det att framställan ska ges in till rätten. Det är alltså när framställan har gjorts först dygn fyra eller senare som vi har undersökt vad fördröjningen kan antas bero på. Att gränsen för när en framställan anses ha dröjt har satts till när tre dygn har passerat har alltså inte befasts i förarbeten utan bygger på en avvägning för att göra granskningen avgränsad och ändamålsenlig.

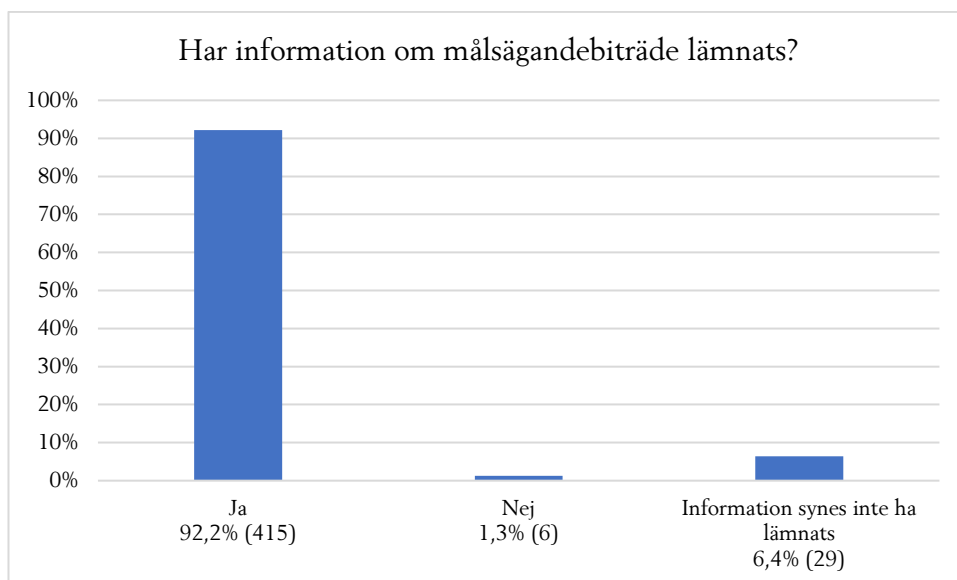
4.5.2 Särskilt om sexualbrotten

När det gäller granskningen av sexualbrotten var intentionen inledningsvis att granska ett proportionerligt antal ärenden per kvartal för att se om lagändringen har fått något genomslag, d.v.s. om någon förbättring har skett över tid. Det visade sig efter granskningen vara så små skillnader mellan kvartalen att dessa inte kommer att redovisas separat. Någon förändring över de tre kvartalen synes alltså inte ha skett utan siffrorna beträffande informationslämnande och framställan till tingsrätten har varit genomgående höga.

4.5.3 Information om reglerna avseende målsägandebiträde

Målsäganden ska informeras om möjligheten att få ett målsägandebiträde förordnat för sig, se avsnitt 3.4 och 4.5.1. Genom granskningen har det visat sig att polisen i 92,2% av de 450 granskade ärendena har informerat målsäganden om möjligheten att få förordnat ett målsägandebiträde.

⁴⁵ SOU 2016:60 s. 310

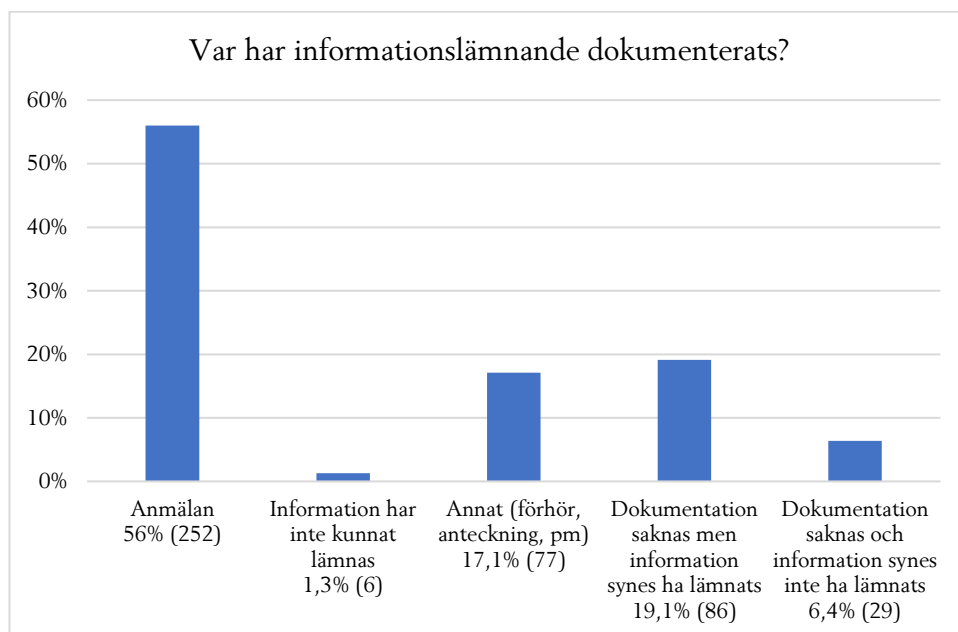
Tabell 4.5.3

När det gäller 1,3% av ärendena har det inte varit möjligt att lämna information till målsäganden överhuvudtaget. Det rör sig t.ex. om ärenden där anmälan har gjorts av annan och målsäganden inte har gått att identifiera.

I 6,4% av ärendena synes information om målsägandebitråde ännu inte ha lämnats. Den slutsatsen baseras på att det i de ärendena har saknats dokumentation och att framställan ännu inte har getts in till tingsrätten. Vissa av de sistnämnda ärendena pågick fortfarande vid granskningstillfället. I flera av dessa hade åklagaren vid granskningstillfället lämnat direktiv till polisen om att tillfråga målsäganden om målsägandebitråde. Det går därmed inte att utsluta att polisen i dessa ärenden har informerat målsäganden vid ett senare tillfälle.

I tre ärenden har målsäganden inte velat medverka. När det gäller ett annat ärende har socialtjänsten gjort anmälan eftersom målsäganden har befunnit sig på en psykiatrisk klinik. Information har i det fallet inte kunnat lämnas men en framställan om målsägandebitråde har ändå gjorts. I ett fall har målsäganden en funktionsnedsättning samt psykisk ohälsa och i ett annat fall har information lämnats till en stödperson istället för till målsäganden. Det har förekommit ett fall där förundersökning pågår och förhör med målsäganden som är 16 år planeras men någon information om målsägandebitråde har inte lämnats.

4.5.4 Dokumentation av informationslämnande

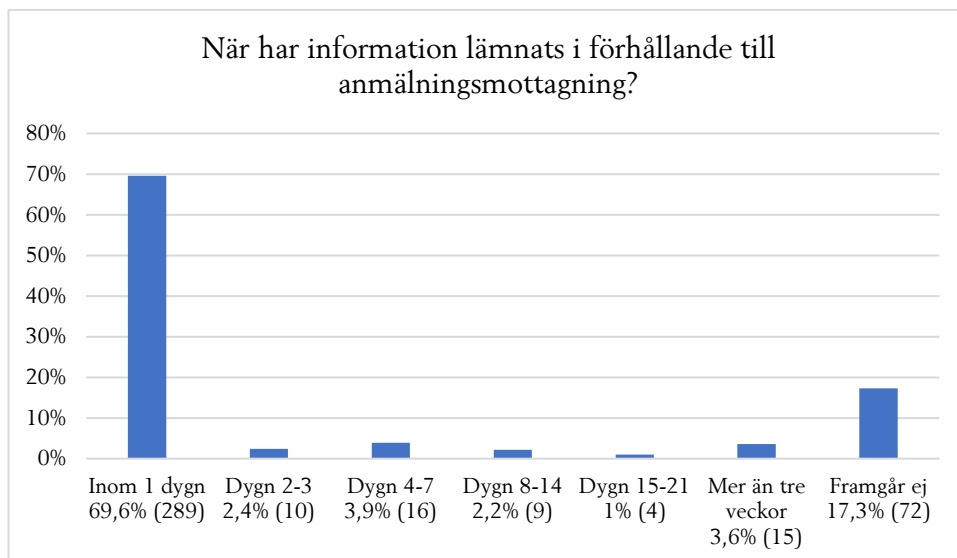
Tabell 4.5.4

När det gäller polisens dokumentation av om målsäganden har fått information om målsägandebiträde kan konstateras att det har gjorts på olika ställen i Durtvå. I 19,1% av ärendena torde information ha lämnats trots att dokumentation har saknats. Slutsatsen att information ändå synes ha lämnats i de ärendena har baserats på att framställan om målsägandebiträde har skickats till rätten. I drygt en fjärdedel 26% av de granskade ärendena har alltså saknats dokumentation angående om målsäganden har fått information eller inte.

Avseende 1,3% av ärendena har det inte varit möjligt att lämna någon information, se avsnitt 4.5.3, vilket har framgått av dokumentation i ärendet.

4.5.5 När har målsäganden fått information?

Som ovan har beskrivits, se avsnitt 3.4.1 och 4.5.1, ska målsäganden så snart som möjligt underrättas om de regler som gäller för förordnande av målsägandebiträde.

Tabell 4.5.5a

Av de 415 ärenden där information har lämnats till målsäganden, se tabell 4.5.3, framgår att i 69,6% av ärendena har information lämnats inom ett dygn från anmälningsmottagningen. När det gäller stapeln längst till höger i diagrammet avser den ärenden där det inte framgår när information har lämnats. De ärendena uppgick till 17,3%. Trots att det inte framgår när information har lämnats kan det ändå konstateras att så måste ha skett eftersom en framställan om målsägandebiträde har gjorts till rätten i de ärendena. Det är mycket möjligt att information har lämnats initialt även i de fallen.

Det kan noteras en viss variation i när information har lämnats beroende på hur anmälningsmottagningen har skett. När anmälningsmottagning har gjorts av polispatrull (159 ärenden) har det i 85% av ärendena dokumenterats att information har lämnats redan inom det första dygnet från anmälningsmottagningen. Om brottet har anmälts genom besök på polisstation (95 ärenden) är siffran något lägre, då har det i 67,9% av ärendena dokumenterats att målsäganden har fått information under motsvarande tidsperiod. När brottet har anmälts genom kontakt med Polisens kontaktcenter (PKC) eller genom att det inkommit en skrivelse (totalt 35 ärenden) så har informationslämnande dröjt. I 39,8% av de ärendena har det dokumenterats att målsäganden har fått information inom första dygnet.

Hur har polisanmälan inkommit?

	Inringt PKC	Besök polisstation	Patrull på plats
När lämnades informationen i förhållande till anmälningsmottagning	Antal svar	Antal svar	Antal svar
Inom dygn 1	39,8% (35)	67,9% (95)	85% (159)
Dygn 2-3	3,4% (3)	2,8 % (4)	1,6% (3)
Dygn 4-7	6,7% (6)	4,9% (7)	1,5% (3)
Dygn 8-14	4,5% (4)	3,6% (5)	0% (0)
Dygn 15-21	1,1% (1)	0,7% (1)	1,1% (2)
Mer än tre veckor	10,2% (9)	3,6% (5)	0,5% (1)
Framgår ej	34,1% (30)	16,4% (23)	10,2% (19)
Totalt	100% (88)	100% (140)	100% (187)

Tabell 4.5.5b

4.5.6 Orsaker till dröjsmål med information

Av de ärenden där information har lämnats till målsäganden om möjligheten att få förordnat ett målsägandebiträde (415 ärenden), har informationen lämnats senare än dygn tre i 10,7% av fallen.⁴⁶

I flera fall framstår det som att polisen har avvaktat eller dröjt med utredningsåtgärder. Det har gällt situationer då det inte har funnits någon egentlig anledning till dröjsmålet men också situationer då tidsutdräkten beror på någon annan omständighet utom polisens kontroll men där polisen har avvaktat med att arbeta vidare med ärendet.

I andra fall verkar tidsutdräkten bero på olika orsaker. Det kan handla om att målsäganden har åtagit sig att återkomma med förslag på målsägandebiträde men inte återkommer. I vissa fall har anmälan gjorts av annan än målsäganden som ett vittne eller socialtjänsten och ibland har det krävts samråd och förhör på Barnahus. Dröjsmålet har i vissa fall berott på att målsäganden har psykisk ohälsa eller funktionsvariationer som ibland har krävt vidare kontakter med förvaltare eller liknande. Det har i något enstaka fall handlat om att målsäganden är okänd. I vissa ärenden har det förekommit mer sällsynta

⁴⁶ Här noteras att i 17,3% av de 415 ärendena inte framgår när information har lämnats och att dessa inte ingår bland de ärenden som har granskats särskilt beträffande dröjsmål.

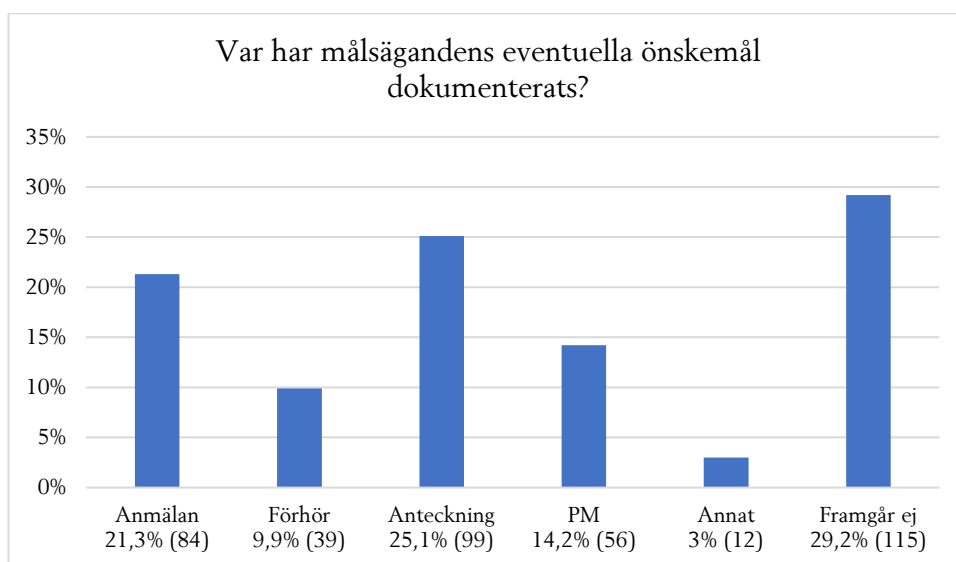
omständigheter såsom att målsäganden är bosatt utomlands och endast kommunicerar via e-post på annat språk. Slutligen har informationslämnande i något fall dröjt för att målsäganden inte har varit nåbar eller kontaktbar.

4.5.7 Önskemål om målsägandebiträde

Av de 450 granskade ärendena har målsäganden i 50,7% av fallen godtagit den rätten förordnar som målsägandebiträde. Önskemål om ett namngivet biträde har förekommit i 18,2% av fallen och i 17% av fallen har målsäganden i och för sig inte önskat en viss person men haft andra önskemål så som att målsägandebiträdet ska vara av ett visst kön eller arbeta vid en viss advokatbyrå. När det gäller 4,7% av fallen har målsäganden fått information men det framgår inte om denne har haft något önskemål. I 7,7% av fallen har målsäganden inte fått någon information och något eventuellt önskemål har inte dokumenterats. Slutligen har målsäganden avböjt biträde i 1,6% av fallen.

4.5.8 Dokumentation av önskemål om målsägandebiträde

I de ärenden där målsäganden har haft önskemål om målsägandebiträde kan konstateras att det har dokumenterats på vitt skilda sätt och i vissa fall på ett eller flera olika ställen i Durtvå. I följande tabell överstiger den sammanlagda summan 100% eftersom det har varit möjligt att ange flera olika alternativ för de ärenden där informationen har dokumenterats på flera ställen. Det har i granskningen alltså förekommit ärenden där ett önskemål om vem som ska förordnas till målsägandebiträde exempelvis har dokumenterats i anmälan, förhör och anteckning.

Tabell 4.5.8

Utöver anmälan, förhör, anteckning och PM har information även antecknats i logg, mail eller endast i framställan som har gjorts till tingsrätt. Det kan konstateras att det i en hel del ärenden inte har dokumenterats om målsäganden har ett önskemål eller inte. I en del av dessa fall har det inte framgått om

målsäganden har haft några önskemål medan det i andra fall har förekommit att målsäganden, enligt vad som har framkommit av framställan till rätten, har haft önskemål om målsägandebiträde. Det specifika önskemålet har emellertid inte gått att härleda till någon dokumentation i Durtvå.

4.5.9 Framställan om målsägandebiträde

I 85,6% av de 450 ärendena har framställan om målsägandebiträde skickats till domstol. Av de framställningar som har skickats är det polis som har gjort framställan i 10,4% av fallen, åklagaradministratör på uppdrag av åklagare i 36,9% av fallen och åklagare i 52,7% av fallen. När det gäller de ärenden där målsäganden har gjort anmälan själv (385 ärenden) har i 86,2% av ärendena framställan om målsägandebiträde gjorts till rätten. Motsvarande siffra för de fall när någon annan än målsäganden har gjort anmälan (65 ärenden) uppgår till 81,5%. Att anmälan har gjorts av annan synes därmed inte påverka möjligheten att få förordnat ett målsägandebiträde särskilt mycket.

Inte i något fall har framställan gjorts om målsäganden har motsatt sig målsägandebiträde.

Tabell 4.5.9

Av de totalt 450 granskade ärendena har i 14,6% av ärendena (65 ärenden) framställan inte skickats till domstol. Det finns några ärenden där förundersökningen har lagts ned efter ett antal månader och önskemål om målsägandebiträde har funnits men framställan aldrig har skickats.

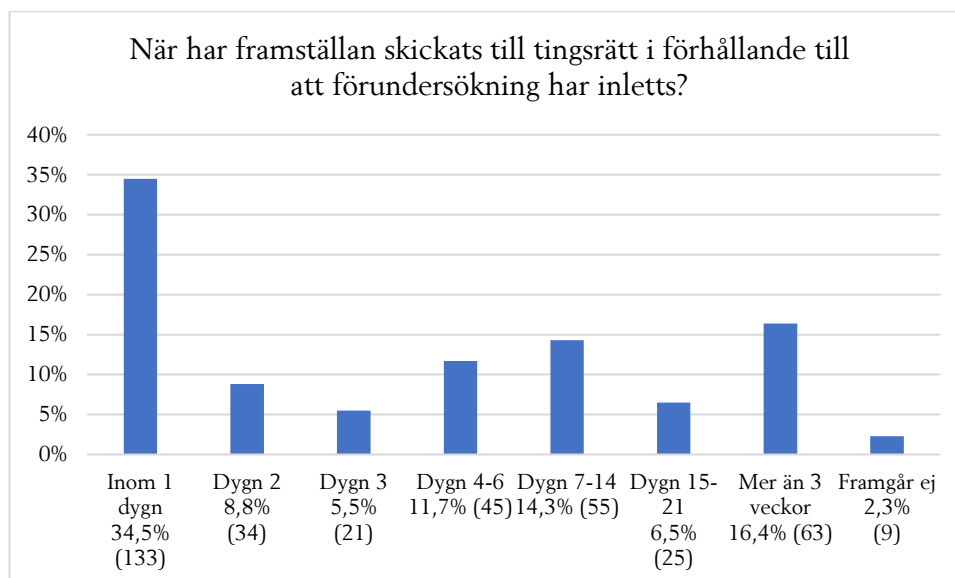
I ett fåtal ärenden har målsäganden inte velat medverka i förundersökningen vilket kan vara en potentiell anledning till att någon framställan inte har skickats till tingsrätten. Bland dessa ärenden har förekommit att brottet har anmälts av annan än målsäganden och vid kontakt med målsäganden har det visat sig att målsäganden inte vill medverka.

I några enstaka fall har målsäganden aktivt avböjt målsägandebitråde. Det kan vara skäl till att någon framställan inte har skickats in. Några av ärendena har lagts ned inom ett dygn från anmälningsmottagningen varför framställan möjligtvis inte ansetts nödvändig.

Slutligen finns ett antal ärenden där det inte går att finna något skäl till att framställan inte har skickats till rätten. I några av ärendena pågick förundersökning fortfarande vid granskningstillfället, varvid det äldsta ärendet av dessa inleddes i augusti 2019. I några av ärendena har åklagaren lämnat direktiv om att målsäganden ska tillfrågas om målsägandebitråde men det har inte gjort trots att förundersökning har pågått i flera månader. Det finns en möjlighet att framställan har skickats in efter avslutad granskning. Sett till att det förflutit åtminstone en månad mellan anmälningsmottagning och granskningstillfälle kan i vart fall konstateras att framställan i det fall den har skickats in, så har det skett med dröjsmål.

4.5.10 När har framställan skickats till tingsrätt?

Av de 385 ärenden där framställan har skickats till tingsrätt, har i 34,5% av ärendena framställan skickats inom ett dygn från inledande av förundersökning. I vissa av ärendena har det dröjt fler dygn än tre innan framställan har skickats in, totalt i 48,9% av ärendena. När det gäller 2,3% av ärendena har framställan i och för sig skickats in men det har inte framgått när det har skett i förhållande till att förundersökning har inletts.

Tabell 4.5.10

4.5.11 Orsak till att framställan har dröjt

Av de 385 ärenden där framställan har skickats till tingsrätt, har framställan skickats senare än tre dygn från det att förundersökning har inletts i 48,9% av ärendena. Det finns flera olika anledningar till att dröjsmål förelagat med att skicka framställan till rätten. Eftersom anledningen till dröjsmål sällan eller

aldrig dokumenteras har granskningen skett med utgångspunkt i vad som i övrigt har framkommit i ärendet.

Inledningsvis kan konstateras att om informationslämnande har dröjt efter det att förundersökning har inletts så påverkas naturligtvis även tidpunkten för när framställan om målsägandebiträde kan göras. De omständigheter som fördröjer informationslämnande är således aktuella även när framställan ska göras, se avsnitt 4.5.6.

Under granskningen har följande omständigheter noterats i de ärenden där dröjsmål har förelegat.

Återkommande omständigheter

- Polisen har dröjt med utredningsåtgärder.
- Åklagaren har dröjt med handläggning och/eller att ge direktiv.
- Information och önskemål har funnits i Durtvå men har inte vidarebefordrats till Cåbra varpå åklagaren har gett direktiv om att fråga målsäganden om denne vill ha målsägandebiträde.
- Information har funnits i Cåbra men åklagaren synes inte ha tagit del av den.
- Målsäganden har inte varit nåbar/kontaktbar.

Enstaka förekommande omständigheter

- Målsäganden har dröjt med att inkomma med förslag på målsägandebiträde.
- Ärendet har anmälts under helgtid/jourtid.
- Målsägandebiträde har redan förordnats i annat ärende.
- Målsäganden har varit 15-17 år vilket har föranlett att insatser har samordnats och genomförts i Barnahus och kontakt har skett med vårdnadshavare istället för direkt med målsäganden.
- Anmälan har gjorts av annan och i förekommande fall har det tagit tid att reda ut vem som ska kontaktas av stödperson, god man, anhörig o.s.v.
- Tekniska problem vid överföring av ärende mellan polis och åklagare och/eller elektronisk framställan till tingsrätten.
- Målsäganden har avböjt målsägandebiträde i initialt skede av förundersökningen men ändrat sig över tid och vill sedan ha ett målsägandebiträde.

4.5.12 Tingsrättens hantering

Av de framställningar som har gjorts till tingsrätt har tingsrätten i två fall begärt komplettering. Det har i det ena fallet handlat om jäv i förhållande till den person som målsäganden har önskat som målsägandebiträde. I det andra fallet har tingsrätten begärt in polisanmälan.

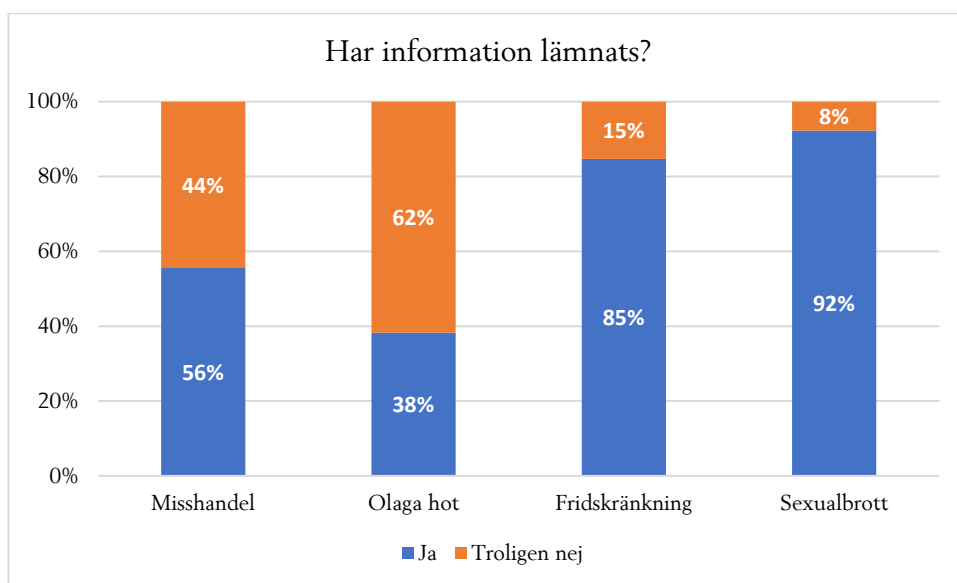
Inte i ett enda ärende har tingsrätten avslagit framställan om förordnande av målsägandebiträde.

5 Analys och kommentarer

5.1 Får målsäganden information?

5.1.1 Övergripande

Följande tabell åskådliggör i vilken utsträckning information har lämnats inom respektive brottskategori.

Tabell 5.1.1

5.1.2 Granskningsgruppens analys

När det gäller sexualbrotten har granskningen visat att polisen i de flesta fall har fullgjort skyldigheten att informera målsäganden och att lagstiftarens intentioner har efterlevts. I detta sammanhang bör poängteras att det för alla brottskategorier alltid kommer att förekomma undantagsfall när information inte kan lämnas. Avseende fridskränkingsbrotten ser siffrorna nästan lika bra ut som för sexualbrotten men viss förbättringspotential finns. Beträffande misshandel och framförallt olaga hot har information inte lämnats i lika stor utsträckning. I synnerhet här borde bättre resultat kunna åstadkommas.

Det kan alltså konstateras att när det gäller allvarigare brottslighet (strängare straffskala) har information lämnats i större utsträckning än vad det har gjorts vid mindre allvarlig brottslighet (sett till straffskalan). Granskningsgruppen har fått uppfattningen att det kan bero på en viss osäkerhet hos polis om vilka brott som kan föranleda rätt till målsägandebiträde.

PKC har upprättat anmälan i ungefär en tredjedel av de 1 197 granskade ärendena. Av de ärenden som har anmälts till PKC har målsäganden i lägre utsträckning fått information om målsägandebiträde under det första dygnet

från anmälan (se tabellerna 4.2.3b, 4.3.3b, 4.4.3b och 4.5.5b). Detta tyder på att kännedom om skyldigheten att informera om målsägandebiträde är lägre bland anmälningsmottagare vid PKC. Här finns möjlighet att avsevärt förbättra resultaten eftersom information ska lämnas så snart som möjligt, vilket bör vara vid första kontakten med målsäganden.

Granskningsgruppen har noterat att i flera fall där information inte har lämnats initialt har bristen därefter inte åtgärdats av förundersökningsledare. Det kan bero på att polis och åklagare ibland avvaktar ytterligare med att lämna information om prognosen att bedriva en förundersökning framstår som begränsad, det gäller t.ex. ärenden där det initialt framgår att stödbevisning saknas.

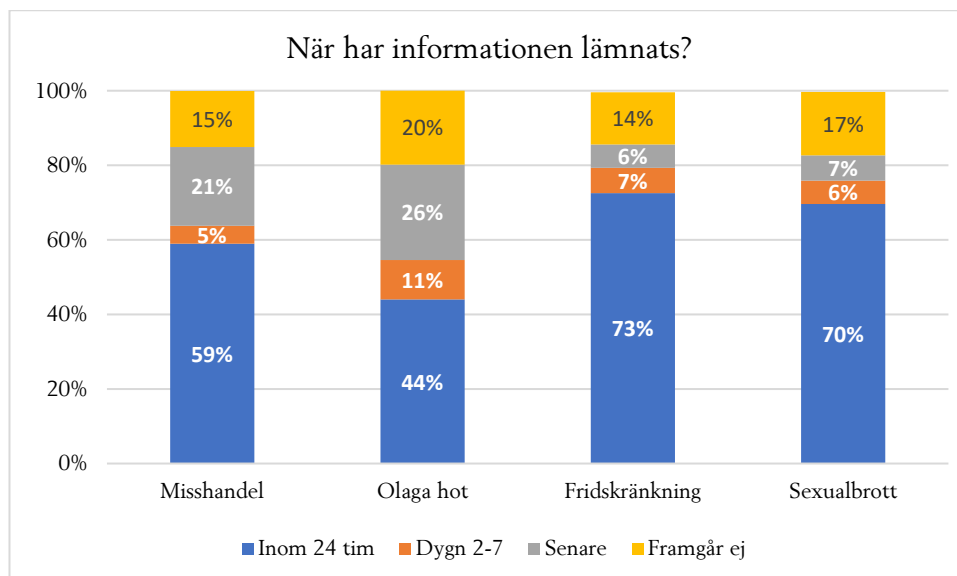
5.1.3 Kommentarer

Utgångspunkten är att information om målsägandebiträde alltid ska lämnas vid aktuella brott. Det är därför väsentligt att anmälningsmottagare och förundersökningsledare har kännedom om vilka brott som kan föranleda rätt till målsägandebiträde.

5.2 När får målsäganden information?

5.2.1 Övergripande

Följande tabell visar de fall när information har lämnats och hur skyndsamt målsäganden har fått information.

Tabell 5.2.1

5.2.2 Granskningsgruppens analys

När det gäller fridskränkingsbrotten har information i många fall lämnats inom ett dygn från anmälningsmottagningen. Avseende sexualbrotten är

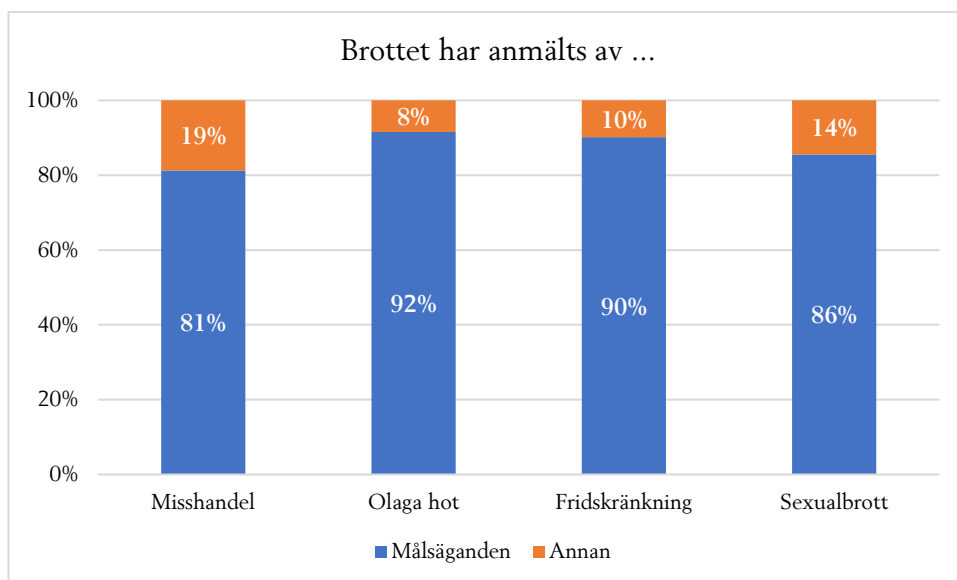
siffrorna nästan lika höga. Inom sju dygn från anmälningsmottagningen har en övervägande majoritet av målsäganden i både fridskränkingsbrotts- och sexualbrottensärendena fått information. I de fall information har lämnats i ärenden om misshandel men framförallt olaga hot har det oftare skett senare än det första dygnet från anmälningsmottagningen.

I detta sammanhang bör nämnas att i ungefär en sjättedel av alla fall där information har lämnats (se tabellerna 4.2.3a, 4.3.3a, 4.4.3a och 4.5.5a) har det inte dokumenterats när det har gjorts. Det finns skäl att tro att information även i dessa fall kan ha lämnats redan inom det första dygnet från anmälningsmottagningen eller inom en snar tid därefter. Detta eftersom ärendena i kategorin "Framgår ej" i huvudsak torde följa samma fördelning som övriga staplar i respektive diagram.

I de fall information inte har lämnats initialt synes det vara så att den bristen inte heller har avhjälpits i ett senare skede i handläggningen. Det kan bero på att det inte har arbetats aktivt med ärendet eller att förundersökningsledaren har gjort en bedömning av bevisläget i ärendet och en prognos om ärendets utgång.

Information ska lämnas så snart som möjligt. Självklart är det inte möjligt att slå fast en tidpunkt utan den kommer att variera från fall till fall. I vissa ärenden kan det ögonblicket komma att infalla senare än på brottsplatsen eller i nära samband med anmälningsmottagningen. Samtidigt måste vi förhålla oss till att en framställan om målsägandebiträde generellt ska göras tidigt i förundersökningen och omedelbart beträffande sexualbrotten. Det innebär att ansträngningar behöver göras omgående för att få kontakt med målsäganden om inte information har lämnats i samband med anmälningsmottagning.

Granskningsgruppen har konstaterat att när anmälan har gjorts av målsäganden själv bör information som regel kunna lämnas omedelbart. Undantag kan givetvis förekomma som t.ex. att målsäganden har avförts med ambulans eller att målsäganden p.g.a. chock, berusning eller annat inte kan tillgodogöra sig informationen.

Tabell 5.2.2

Som framgår av tabellen ovan har anmälan gjorts av målsäganden i de flesta fall. Det kan därför argumenteras för att information borde kunna lämnas i betydligt större utsträckning och betydligt snabbare än vad granskningen har visat.

I detta sammanhang bör nämnas att en tidigare tematisk tillsyn⁴⁷ har visat att ett initialt målsägandeförhör många gånger är tillräckligt bra för att vidta fortsatta utredningsåtgärder innan ett eventuellt kompletterande målsägandeförhör behöver genomföras. Om målsäganden inte informeras vid den initiala kontakten leder det till merarbete eftersom ytterligare kontakter behöver tas med målsäganden trots att något förhör i det skedet alltså inte behöver hållas. Om något initialt förhör inte hålls framgår av Promemoria om ett utvecklat bästa arbets sätt att ett målsägandeförhör ska hållas före utgången av sju dygn.

5.2.3 Kommentarer

Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten bör i större utsträckning tillämpa och arbeta utifrån Promemoria om ett utvecklat bästa arbets sätt. Om arbets sättet efterlevs ska information lämnas i ett initialt skede av utredningen och ett målsägandebiträde bör som senast vara förordnat inom en vecka från anmälningsmottagning oavsett brottskategori.

Det är förundersökningsledaren som har ansvaret för förundersökningen i dess helhet.⁴⁸ Det ankommer därför på förundersökningsledaren att tillse att information lämnas till målsäganden så att den enskildes rättssäkerhetsintressen tas tillvara. Förundersökningsledare behöver i högre utsträckning fullgöra sin ansvarsskyldighet och kontrollera att målsäganden har fått information.

⁴⁷ Våldsbrott i nära relationer och sexualbrott mot vuxna, Februari 2019

⁴⁸ 1 a § FUK

Slutligen behöver anmälningsmottagare och granskare av anmälan utbildas i, inte bara vilka brott som föranleder rätt till målsägandebiträde se avsnitt 5.1.3, utan även vikten av att målsägandebiträde förordnas tidigt.

5.3 Har målsäganden önskemål om målsägandebiträde?

5.3.1 Övergripande

I flera fall har målsäganden haft önskemål om vem som ska förordnas som målsägandebiträde. Frågan om vem målsäganden önskar som målsägandebiträde är inte av någon egentlig betydelse för handläggningen. Det som kan påverka skyndsamheten i handläggningen är om målsäganden begär betänketid för att återkomma med förslag på vem som ska förordnas som målsägandebiträde.

5.3.2 Granskningsgruppens analys

Det är inte ovanligt att målsäganden begär att få fundera över och återkomma med eventuellt önskemål. Kanske vill målsäganden diskutera saken med någon närstående eller på förhand ta kontakt med ett juridiskt biträde. Valet av målsägandebiträde kan komma att vara betydelsefullt för det stöd målsäganden behöver under rättsprocessen men också för att det inte är helt enkelt att byta målsägandebiträde, se avsnitt 3.5.3.

I detta sammanhang bör nämnas att det kan finnas en konflikt mellan målsägandens rätt att välja vem som ska förordnas som målsägandebiträde och lagstiftarens intention om att ett målsägandebiträde i allmänhet ska förordnas snabbt och beträffande sexualbrotten omedelbart. Om målsäganden begär att få viss betänketid kommer det att ta längre tid innan framställan kan skickas till tingsrätt. Om det är av så stor vikt att få ett målsägandebiträde förordnat omedelbart kan det på goda grunder ifrågasättas om målsägandens eventuella egna önskemål i kritiska fall över huvud taget bör inväntas. Hur frågan ska lösas när den ställs på sin spets framgår emellertid inte av lagtext eller förarbeten.

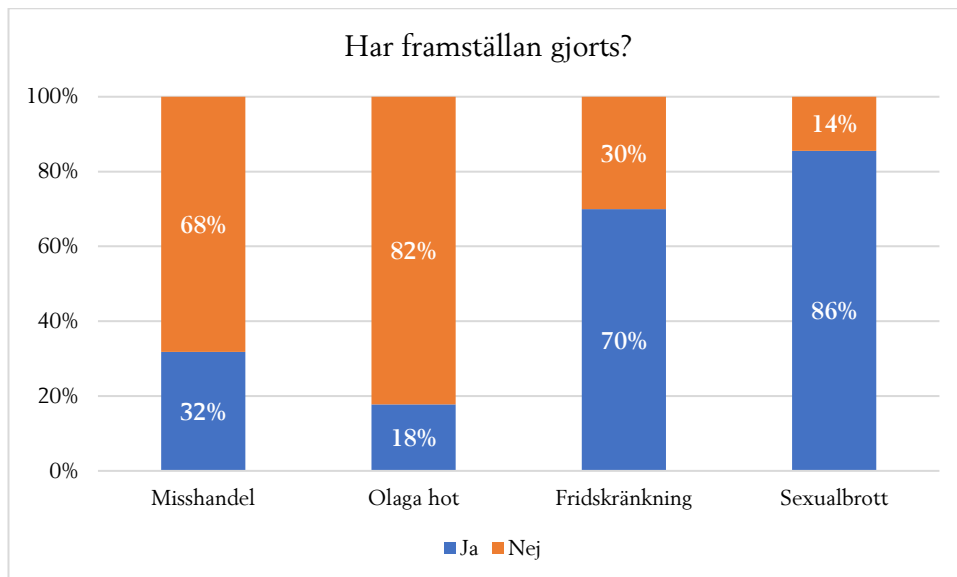
5.3.3 Kommentarer

I samband med att information lämnas ska polisen fråga målsäganden om denne har ett önskemål och dokumentera det. Detta för att undvika ytterligare kontakter med målsäganden som annars gör att ärendet drar ut på tiden. Om målsäganden önskar betänketid bör den hållas kort och polisen bör utarbeta rutiner för att skyndsamt följa upp frågan. På så vis tillgodoses målsägandens rätt att välja sitt eget målsägandebiträde utan att det leder till onödig tidsutdräkt.

5.4 Görs framställan om målsägandebiträde?

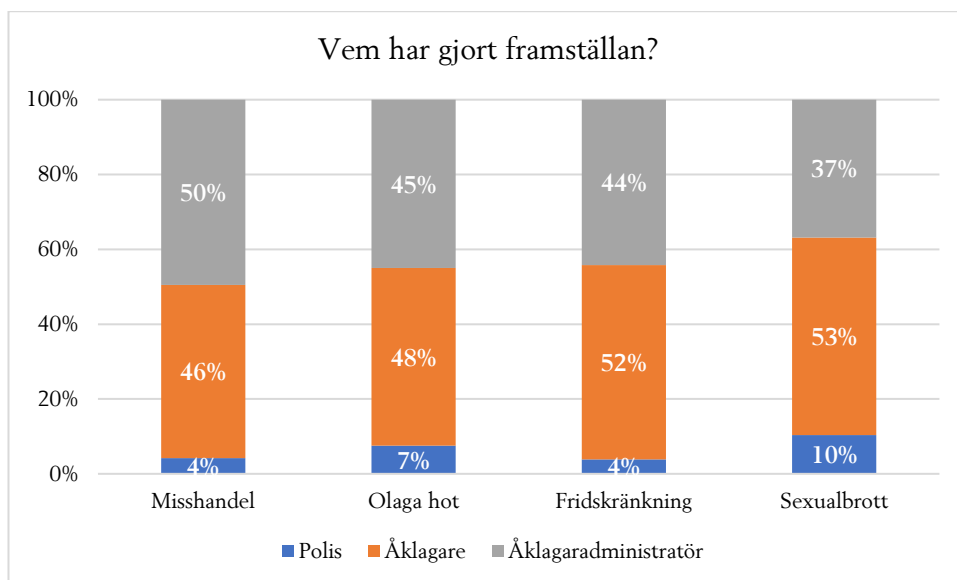
5.4.1 Övergripande

I nedanstående tabell (som utvisar *alla* granskade ärenden) framgår skillnaden i utfall mellan brottskategorierna beträffande om framställan har gjorts till tingsrätt.

Tabell 5.4.1a

Nedanstående tabell visar fördelningen av vem som i de aktuella fallen har gjort framställan. Det kan konstateras att framställan i de flesta fall har gjorts av åklagare eller åklagaradministratör på uppdrag av åklagare.

Tabell 5.4.1b

5.4.2 Granskningsgruppens analys

Det är förundersökningsledaren som enligt lag har ansvar för att skicka framställan om målsägandebiträde till rätten. Som tidigare har angetts, se avsnitt 3.5.1, är det oftast åklagare som är förundersökningsledare i nu aktuella brott med undantag för ärenden med okänd gärningsperson där polisen är förundersökningsledare. I några fall har polis gjort framställan vilket handlar om ärenden där gärningspersonen är okänd eller att framställan har gjorts innan ärendet har lottats till åklagare. I de allra flesta fall vilar dock ansvaret för att framställan görs på åklagaren. Som framgår av tabellen har arbetsuppgiften ofta delegerats till åklagaradministratör som har skickat framställan till rätten på uppdrag av åklagaren. Det har i granskningen inte förekommit några problem med den ordningen.

När det gäller sexualbrott har framställan gjorts till tingsrätten i en övervägande del av ärendena. Lagstiftarens intention är att i stort sett alla personer som har utsatts för sexualbrott ska få ett målsägandebiträde. Granskningsgruppens analys är att andelen målsägande som har fått målsägandebiträde är så pass hög att det utgör ett gott resultat. När det gäller fridskränkingsbrotten är vår analys att resultatet är godtagbart. Det kan i detta sammanhang konstateras att när det gäller fridskränkingsbrotten fanns det ytterst få pågående förundersökningar där framställan om målsägandebiträde inte hade skickats. Det tyder på att ärendena har prioriterats.

Vad gäller misshandel och olaga hot har antalet framställningar om målsägandebiträde gjorts i betydligt mindre utsträckning. Det kan här alltså konstateras, som framgår av tabellen 5.4.1a, att framställan om målsägandebiträde har gjorts oftare när det gäller de brott som har en strängare straffskala (fridskränkingsbrott och sexualbrott). Det kan vara ett uttryck för att grövre brott prioriteras medan brott som bedöms vara av mindre allvarlig karaktär (sett till straffskalan) inte prioriteras i samma utsträckning.

Varför framställan i vissa fall inte har skickats kan ha berott på flera olika omständigheter som kommer att redogöras för i det följande. Inledningsvis kan konstateras att om målsäganden inte har informerats om reglerna för målsägandebiträde och inte känner till möjligheterna att få ett målsägandebiträde förordnat kommer målsäganden sannolikt inte att begära ett målsägandebiträde. Det leder i sin tur till att någon framställan om målsägandebiträde inte görs. Om informationslämnande ökar kan det på goda grunder antas att målsäganden i högre utsträckning också kommer att begära målsägandebiträde.

När det gäller andra anledningar till att framställan inte skickas in är vissa omständigheter hänförliga till gärningen och vissa omständigheter hänförliga till målsäganden. Det bör tilläggas att nedanstående omständigheter även har förekommit i sexualbrottsärenden och fridskränkingsbrottsärenden men de har varit betydligt mer frekvent förekommande när det gäller ärenden om misshandel och olaga hot.

Omständigheter hänförliga till gärningen

- *Tveksamt brott.* I vissa fall har en anmälan upptagits och förundersökning inletts trots att gärningen såsom den har beskrivits av målsäganden eller vittne tveksamt kan definieras som brottslig. Det kan t.ex. röra sig om situationer där anmälaren har uppfattat en närstående som hotfull eller att vederbörande tror att denne kommer att utsättas för något brottsligt. I flertalet av dessa fall har förundersökning lagts ned i nära anslutning till anmälningstillfället med motiveringen "det saknas numera anledning att anta brott som hör under allmänt åtal har förövats".
- *Omöjligt bevisläge.* En del ärenden har varit typiska ord mot ord-situationer där stödbevisning har saknats. Dessutom har det inte varit ovanligt att det förekommit anmälan och motanmälan där målsäganden också har varit misstänkt. Dessa brott har p.g.a. bevisläget varit omöjliga att driva till åtal.

Omständigheter hänförliga till målsäganden

- *Målsägandens vilja att medverka.* I många fall har målsäganden tvekat inför att medverka i förundersökningen eller inte velat medverka alls. Flera av dessa ärenden har varit svårutredda i sig, något som ytterligare försvåras av att målsäganden inte vill medverka och av att målsäganden ibland inte ens vill delta vid ett förhör.

Även om ett förordnande av målsägandebitråde generellt optimerar förutsättningarna för en brottsutredning kan ovanstående "omständigheter hänförliga till gärningen" sällan avhjälpas med hjälp av ett målsägandebitråde. Ett målsägandebitråde kan t.ex. inte åtgärda att stödbevisning för en påstådd gärning saknas. När det har inletts förundersökning i sådana ärenden som är svårutredda enligt vad som framgår ovan, kan det därför finnas en viss tendens hos polis och åklagare att inte skicka in en framställan om målsägandebitråde förrän det kan antas att förundersökningen är så pass robust att det föreligger tillräckliga skäl för åtal. Det kan handla om ett mer eller mindre medvetet värnande om allmänna medel och en föresats att inte göra en framställan om målsägandebitråde i onödan. Även om det synes föreligga en välvilja bakom återhållsamheten kan det ifrågasättas om ekonomiska överväganden ska göras av den enskilde åklagaren. Det bör på det generella planet snarare hanteras av lagstiftaren. Dessutom kan en målsägande behöva stöd under förundersökningen oavsett om förundersökningen kommer att leda till åtal eller inte.

5.4.3 Kommentarer

Granskningen tyder på att om informationslämnande görs i den utsträckning lagstiftaren har bestämt så kommer antalet begäran om målsägandebitråde att öka. Det är viktigt att åklagare i varje ärende kontrollerar att information har lämnats och verkar för att information lämnas om det inte har gjorts.

Detta för att målsäganden inte ska gå miste om sin möjlighet att få ett målsägandebitråde förordnat.

Därtill finns utrymme att öka antalet framställningar om målsägandebitråde i framförallt brottskategorierna misshandel och olaga hot. Att ett ärende för tillfället inte aktivt arbetas med påverkar inte frågan om förordnande av målsägandebitråde. En framställan ska efter begäran göras ändå eftersom ett målsägandebitrådes viktigaste roll är att vara ett stöd för målsäganden. Skyldigheten att anmäla målsägandens önskemål till rätten är undantagslös. Det är rättens uppgift att pröva om och när behov av biträde finns. Däremot står det åklagaren fritt att till rätten ange sin ståndpunkt i frågan om målsägandebitråde bör förordnas.⁴⁹ Endast i de fall när åklagaren fattar nedläggningsbeslut direkt när vederbörande tar del av målsägandens begäran om målsägandebitråde kan en framställan underlåtas.

Åklagaren bör även om målsäganden under förundersökningen inte har uttalat sig i frågan om biträde överväga att göra en anmälan till domstolen. Även utan en begäran från målsäganden kan åklagaren göra en framställan till rätten.

Enligt uttalanden i lagförarbeten bör det inte komma ifråga att någon mot sin vilja får ett målsägandebitråde.⁵⁰ I granskningen har förekommit flertalet ärenden där målsäganden inte har velat medverka i utredningen. Bland dessa fall har också förekommit enstaka ärenden där en framställan har skickats till tingsrätten trots att målsäganden (utifrån vad som kan utläsas av dokumentationen i ärendet) har avböjt ett målsägandebitråde. I en del av dessa fall har målsäganden därefter valt att medverka i förundersökningen, i andra fall inte. Av dokumentationen går inte att utläsa varför målsäganden har ändrat uppfattning, men eventuellt kan kontakten med målsägandebitrådet vara en bidragande orsak.

När en målsägande inte vill medverka i utredningen behöver förundersökningsledaren säkerställa att målsäganden inte är utsatt för påtryckning eller hot. Att en målsägande inte vill medverka innebär inte heller att förundersökningen ska läggas ned. Åklagaren ska alltid överväga om förundersökningen ska bedrivas vidare ändå, bevisläget kan vara sådant att det föreligger tillräckliga skäl för åtal även utan målsägandens uppgifter.⁵¹ I fall där målsäganden har motsatt sig målsägandebitråde bör, om framställan trots det görs, målsägandens inställning redovisas i framställan till domstolen. Om åklagaren anser att ett förordnande bör ske trots målsägandens inställning, bör åklagaren ange skälen härför i framställan. På detta sätt underställs frågan domstolens beslut. I de allra flesta fall ställs frågan dock inte på sin spets, eftersom flertalet tvekande målsäganden inte motsätter sig ett målsägandebitråde.

⁴⁹ Bemötande av brottsoffer, uppdaterad 2016, s. 18 f.

⁵⁰ Prop. 1989/90:158 s. 6

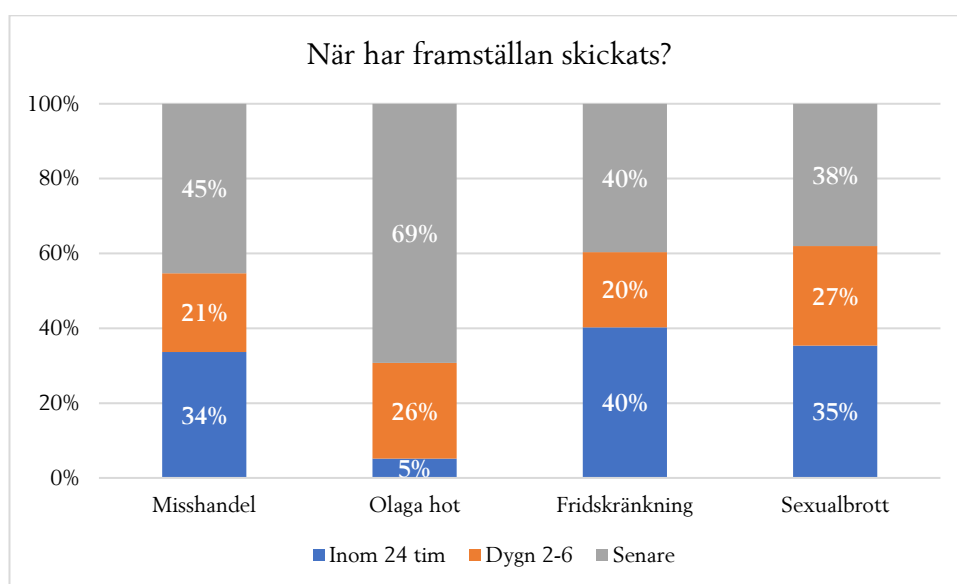
⁵¹ Handläggning av brott i nära relation, juli 2017, s. 20 f.

Eftersom de flesta framställningar görs av åklagare eller åklagaradministratör på uppdrag av åklagare bör Åklagarmyndigheten i ännu större utsträckning arbeta utefter Åklagarmyndighetens handbok Handläggning av brott i nära relation och Promemoria om ett utvecklat bästa arbetsätt. Granskningsgruppen är av uppfattningen att om principerna i ovannämnda handbok och promemoria följs kommer resultatet beträffande antalet gjorda framställningar att förbättras.

5.5 Hur snabbt görs framställan?

5.5.1 Övergripande

Nedanstående tabell visar, i de fall framställan har skickats till tingsrätten, hur snabbt framställan har gjorts i förhållande till att förundersökning har inletts. Det bör noteras att det även har förekommit fall (vilka inte ingår i nedanstående tabell) där framställan har gjorts men dokumentation om när det har gjorts saknas.

Tabell 5.5.1

5.5.2 Granskningsgruppens analys

Det finns inte uttryckt i lagtext hur skyndsamt en framställan om målsägandebiträde ska göras till rätten. Myndigheternas interna styrdokument framhåller emellertid vikten av att en framställan ska göras initialt i en brottsutredning. Av Promemoria om ett utvecklat bästa arbetsätt framgår att målsägandeförhör ska hållas inom en vecka från anmälningsmottagning. För att målsägandebiträde ska hinna förordnas till dess kan det på goda grunder argumenteras för att en framställan borde göras skyndsamt beträffande misshandelsbrott, olaga hot och fridskränkingsbrott. I praktiken innebär det ingen större skillnad i förhållande till vad som gäller för sexualbrotten. Som framgår av tabellen ovan har framställan inte gjorts så skyndsamt som

föreskrivs. Det kan noteras att framställan har skickats senare än sex dygn efter att förundersökning har inletts i mer än en tredjedel av ärendena beträffande misshandelsbrott och fridskränkingsbrott. När det gäller olaga hot är det bara en tredjedel av framställningarna som har gjorts inom sex dygn från det att förundersökningen har inletts.

För sexualbrotten finns sedan den 1 juli 2018 en särreglering när det gäller tiden för hur fort en framställan ska göras till rätten. Framställan ska i dessa ärenden enligt lag göras omedelbart. Ordalydelsen för tankarna till att framställan ska ske i samma minut som målsäganden anmäler brott, oavsett om målsäganden begär ett målsägandebiträde eller inte. I så fall kan ingen hänsyn tas till målsägandens egen vilja eller önskemål. I förarbetena förekommer dessutom en viss motsägelse beträffande hur snabbt som avses med omedelbart. Det framhålls att framställan ska göras på en gång samtidigt som det uttrycks att visst arbete som sker innan förordnandet ska kunna generera ersättning för målsägandebiträdet.⁵² Det indikerar att ett förordnande trots allt inte alltid behöver ske omedelbart. Utgångspunkten vid granskningen har varit att en framställan bör göras inom tre dygn, se avsnitt 3.5.2.

Det kan noteras att framställan har skickats senare än sex dygn efter att förundersökning har inletts i mer än en tredjedel av ärendena beträffande sexualbrott. Lagändringen som trädde i kraft den 1 juli 2018 efterlevs alltså inte alltid.

Det finns alltså en förbättringspotential beträffande alla brottskategorier. Målsäganden i sexualbrotten och fridskränkingsbrotten har i ungefär 70% av fallen fått information från polisen redan inom första dygnet från anmälningsmottagningen, se tabell 4.4.3a och 4.5.5a. Det innebär att framställan åtminstone i de fallen borde ha kunnat skickats in betydligt snabbare.

Anledningarna till att framställan i många fall har dröjt har varit att polisen utan synlig anledning har dröjt med utredningsåtgärder och/eller att åklagaren utan synlig anledning har dröjt med direktiv eller att skicka in framställan till rätten. Även i detta skede av handläggningen kan dröjsmålet ha berott på att förundersökningsledaren har gjort en prognos av möjligheten att driva ärendet till åtal. Det kan också röra sig om att grövre brott har prioriterats, se avsnitt 5.4.2. I detta sammanhang bör nämnas att det under granskningen har konstaterats vissa brister i Durtvå som även kan ha bidragit till en fördröjning med framställan, se avsnitt 5.6.2. De anledningar till fördröjningar som har redogjorts för i detta stycke ligger inom myndigheternas kontroll och framställan borde därför kunna göras snabbare.

Det har också förekommit anledningar till dröjsmål som på sätt och vis har legat utanför myndigheternas kontroll och som snarare har koppling till målsäganden. Det har handlat om målsäganden som har velat fundera på vem som bör förordas som målsägandebiträde, målsäganden som inledningsvis

⁵² Prop. 2017/18:177 s. 71

inte har velat medverka i förundersökningen och motsatt sig målsägandebiträde och målsäganden som inte har varit nåbara eller kontaktbara. I dessa fall kan det argumenteras för att ett visst dröjsmål måste accepteras. Det kommer alltså alltid att finnas vissa ärenden där framställan inte kan göras så skyndsamt som det föreskrivs.

Avslutningsvis kan granskningsgruppen konstatera att när framställan har gjorts i tid har det ofta rört sig om ärenden med ett verkställt personellt tvångsmedel. I de fallen har handläggningen av hela ärendet oftast skötts mycket bra och i enlighet med principerna i Promemoria om ett utvecklat bästa arbetssätt. Det betyder bl.a. att information har lämnats snabbt och även att framställan om målsägandebiträde har gjorts under jourtid.

5.5.3 Kommentarer

Ansvaret för framställan åvilar oftast åklagaren och därmed också ansvaret för att skyndsamhetskravet efterföljs. Åklagarkamrarna behöver tillse att det finns rutiner för att säkerställa att framställan skickas skyndsamt.

Det kan konstateras att framställan beträffande samtliga brottskategorier borde kunna göras fortare. Det är en fråga som borde hanteras på strategisk nivå, förslagsvis genom att myndigheterna verkar för att Promemoria om ett utvecklat bästa arbetssätt i större utsträckning efterlevs.

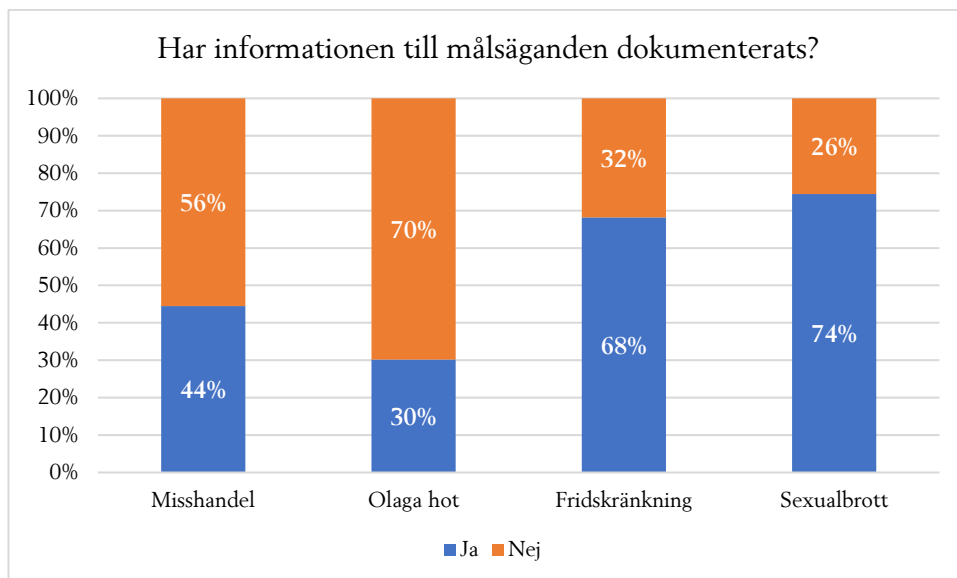
Det kan också konstateras att framställningar om målsägandebiträde i sexualbrott i ungefär en tredjedel av fallen har gjorts försent i förhållande till lagstiftarens intentioner. När det gäller sexualbrotten är lagstiftarens utgångspunkt att målsäganden har behov av målsägandebiträde så snart förundersökning har inletts. Omedelbarhetskravet ska därför beaktas även om ärendet inte påkallar skyndsamma utredningsåtgärder t. ex. under jourtid.

5.6 Fullgörs dokumentationsskyldigheten?

5.6.1 Övergripande

Det finns inom Polismyndigheten inga riktlinjer som tar sikte på var i Durtvå det ska dokumenteras att information har lämnats och önskemål om målsägandebiträde, jämför avsnitt 3.4.2.

Av nedanstående tabell framgår de fall där det inte har dokumenterats om målsäganden har fått information om målsägandebiträde (dock att det har kunnat konstateras att information har lämnats i större utsträckning, se tabellerna 4.2.2, 4.3.2, 4.4.2 och 4.5.4).

Tabell 5.6.1

5.6.2 Granskningsgruppens analys

I många fall har det saknats dokumentation av om målsäganden har fått information om målsägandebitråde. Det kan alltså i praktiken ha förekommit att fler målsäganden har fått information om målsägandebitråde än vad som har framkommit i granskningen.

I de fall det har dokumenterats uppgifter om målsägandebitråde har dokumenterandet gjorts på olika ställen i Durtvå. Det föranleder att förundersökningsledare och utredare måste lägga tid på att leta efter uppgiften vilket inte är tidseffektivt. Det finns en förutbestämd plats i anmälan att anteckna information om målsäganden, se avsnitt 3.4.2, men den används inte konsekvent och är inte heller obligatorisk att fylla i. Det har dessutom visat sig att om polisen antecknar information om målsägandebitråde under fliken brottsofferinformation i anmälan i Durtvå så följer informationen inte med när ärendet lottas till åklagare i Cåbra. Det innebär att den information som i anmälan har antecknats om huruvida målsäganden har fått information om målsägandebitråde och målsägandens eventuella önskemål inte når åklagaren. Endast när informationen har antecknats i fritextfältet förs informationen över till Cåbra.

I granskningen har förekommit upprepade fall där åklagaren har lämnat direktiv om att polisen ska ta kontakt med och tillfråga målsäganden om målsägandebitråde, trots att det alltså redan har gjorts vid anmälningsmottagningen. Det synes också som att polisen i dessa fall inte har kontrollerat om information redan finns i anmälan utan istället har ny kontakt tagits med målsäganden. Att på detta vis ta kontakt med målsäganden upprepade gånger angående samma sak kan fördröja processen med att få ett målsägandebitråde förordnat och samtidigt påverka målsägandens förtroende för rättsväsendet.

5.6.3 Kommentar

För att hålla tider och undvika dubbelarbete behöver myndigheterna ett effektivt sätt att dokumentera och överföra information om målsägandebiträde sinsemellan.

I avvaktan på en obligatorisk ruta i anmälningsformuläret bör myndigheterna enas om att dokumentation om målsägandebiträde alltid ska göras på samma ställe. Förslagsvis bör dokumentationen tillsvidare ske i anmälan under rubriken "fritext". Där bör anges att information har lämnats och om inte information har lämnats ska det förklaras varför. Vidare bör det anges om målsäganden godtar den rätten förordnar eller om denne har ett önskemål och i så fall vilket.

5.7 Tingsrättens hantering

Det är endast i enstaka fall som tingsrätten har begärt in kompletterande uppgifter eller meddelat avslagsbeslut.

6 Avslutning

6.1 Behov och förslag

Övergripande

- Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten har sedan tidigare åtagit sig att införa den fastslagna arbetsmetoden i Promemoria om ett utvecklat bästa arbetssätt.⁵³

Förslag: Myndigheterna bör i större utsträckning verka för att arbetsmetoderna som anges i Promemoria om ett utvecklat bästa arbetssätt tillämpas samt följa upp att så sker.

Informationslämnande

- Det är viktigt att målsäganden får information om målsägandebiträde vid första kontakten med polis. Därför är det avgörande att alla anmälningsmottagare har nödvändig kunskap om reglerna om målsägandebiträde.

Förslag: Befintliga utbildningsinsatser på området bör ses över och vid behov kompletteras.

Dokumentation

- Enhetlig dokumentation av informationen till målsägande på avsedd plats i ärendet.

Förslag: Att det införs en obligatorisk ruta i anmälningsformuläret i Durtvå där anmälningsmottagare måste fylla i om information har lämnats och i förekommande fall ange skäl till varför det inte har lämnats. Rutan behöver också innehålla ett tvingande fält där anmälningsmottagare ska fylla i att målsäganden har tillfrågats om denne har några önskemål om vem som bör förordnas som målsägandebiträde. Informationen behöver också föras över automatiskt till Cåbra när ärendet lottas, något som inte görs idag.⁵⁴

Framställan

- Framställan ska göras i fler fall och tidigare under förundersökningen.

⁵³ Gemensamt beslut mellan Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten den 22 mars 2017 om införandet av Promemoria om ett utvecklat bästa arbetssätt.

⁵⁴ Under remissbehandlingen har information lämnats om att ett arbete pågår med att ta fram en separat handling med målsägandeuppgifter (jfr 21 a § FUK) som ska kunna överföras i PDF-format till Cåbra, beräknad driftsättning i samband med Cåbra 4.4 under våren 2021.

Förslag: Åklagarkamrarna bör säkerställa att det finns rutiner för hantering av framställan och för att säkerställa att den skickas till tingsrätt snabbare.

Övrigt

Förslag: I förhørsblanketten i Durtvå bör införas en ruta (liknande den som redan finns för offentlig försvarare) som ska kryssas i om målsägandebiträdet har närvarat vid förhöret. Dessutom bör kontrollrutan till förhørsblanketten kompletteras med en påminnelse om att tillfråga målsäganden om målsägandebiträde.

6.2 Beslut

Polismyndigheten, NOA, Utvecklingscentrum Väst och Åklagarmyndigheten, Utvecklingscentrum, beslutar följande:

- Den tematiska tillsynen avslutas.
- Tillsynsrapporten överlämnas till Polismyndighetens Nationella operativa avdelning samt till Riksåklagaren för överväganden och eventuella beslut i anledning av redovisade iakttagelser.

Bilaga 1

Brottskoder

3 kap. brottsbalken (misshandel)

Mot kvinna 18 år eller äldre		<i>Misshandel, annan än grov, 3 kap. 5 § BrB</i>		<i>Grov misshandel, synnerligen grov misshandel, 3 kap 6 § BrB</i>	
		Utomhus	Inomhus	Utomhus	Inomhus
	Är eller har varit närstående genom parrelation	9357	9365	9359	9367
	Är eller har varit närstående genom släktskap/familj	9373	9381	9375	9383
Mot man 18 år eller äldre	Är eller har varit närstående genom parrelation	9361	9369	9363	9371
	Är eller har varit närstående genom släktskap/familj	9377	9385	9379	9387

4 kap. brottsbalken (grov fridskränkning, grov kvinnofridskränkning, olaga förföljelse)

<i>Grov fridskränkning 4 a § 1 st</i>	
Mot kvinna 18 år eller äldre	
Är eller har varit närstående genom parrelation	9401
Är eller har varit närstående genom släktskap/familj	9402
Mot man 18 år eller äldre	
Är eller har varit närstående genom parrelation	9403
Är eller har varit närstående genom släktskap/familj	9404

<i>Grov kvinnofridskränkning</i>	0412
<i>Olaga förföljelse, 4 b §</i>	
Mot kvinna 18 år eller äldre	
Är eller har varit närstående genom parrelation	9424
Är eller har varit närstående genom släktskap/familj	9425
Mot man 18 år eller äldre	
Är eller har varit närstående genom parrelation	9428
Är eller har varit närstående genom släktskap/familj	9429

4 kap. brottsbalken (olaga hot)

Mot kvinna 18 år eller äldre	Internetrelaterat	Ej internetrelaterat
Är eller har varit närstående genom parrelation	9432	9440
Är eller har varit närstående genom släktskap/familj	9433	9441
Mot man 18 år eller äldre		
Är eller har varit närstående genom parrelation	9436	9444
Är eller har varit närstående genom släktskap/familj	9437	9445

6 kap. brottsbalken (sexualbrott)

<i>Våldtäkt inklusive grov, 1 §</i>		
	Fullbordad	
	Utomhus	Inomhus
Mot flicka 15 - 17 år	0688	0689
Mot pojke 15 - 17 år	0690	0691
Mot kvinna 18 år eller äldre		

Är eller har varit närstående genom parrelation	9639	9635
Är eller har varit närstående genom släktskap/familj	9640	9636
Är eller har varit bekanta genom annan slags relation	9641	9637
Obekanta	9642	9638
Mot man 18 år eller äldre		
Är eller har varit närstående genom parrelation	9655	9651
Är eller har varit närstående genom släktskap/familj	9656	9652
Är eller har varit bekanta genom annan slags relation	9657	9653
Obekanta	9658	9654
<i>Oaktsam våldtäkt, 1 a §</i>		
Mot flicka 15 - 17 år	9607	9608
Mot pojke 15 - 17 år	9609	9610
Mot kvinna 18 år eller äldre		
Är eller har varit närstående genom parrelation	9659	9667
Är eller har varit närstående genom släktskap/familj	9660	9668
Är eller har varit bekanta genom annan slags relation	9661	9669
Obekanta	9662	9670
Mot man 18 år eller äldre		
Är eller har varit närstående genom parrelation	9663	9671

Är eller har varit närstående genom släktskap/familj	9664	9672
Är eller har varit bekanta genom annan slags relation	9665	9673
Obekanta	9666	9674
<i>Sexuellt övergrepp inkl. grovt, 2 §</i>		
Mot flicka 15 - 17 år	9615	
Mot pojke 15 - 17 år	9616	
Mot kvinna 18 år eller äldre		
Är eller har varit närstående genom parrelation	9675	
Är eller har varit närstående genom släktskap/familj	9676	
Är eller har varit bekanta genom annan slags relation	9677	
Obekanta	9678	
Mot man 18 år eller äldre		
Är eller har varit närstående genom parrelation	9679	
Är eller har varit närstående genom släktskap/familj	9680	
Är eller har varit bekanta genom annan slags relation	9681	
Obekanta	9682	
<i>Oaktsamt sexuellt övergrepp, 3 §</i>		
Mot flicka 15 - 17 år	9619	
Mot pojke 15 - 17 år	9620	
Mot kvinna 18 år eller äldre		
Är eller har varit närstående genom parrelation	9683	

Är eller har varit närstående genom släktskap/familj	9684
Är eller har varit bekanta genom annan slags relation	9685
Obekanta	9686
Mot man 18 år eller äldre	
Är eller har varit närstående genom parrelation	9687
Är eller har varit närstående genom släktskap/familj	9688
Är eller har varit bekanta genom annan slags relation	9689
Obekanta	9690
Samlag med avkomling eller syskon	
Mot kvinna 18 år eller äldre	9625
Mot man 18 år eller äldre	9626

Bilaga 2

Frågemall

1. Åklagarområde
 - a. ÅO Nord
 - b. ÅO Bergslagen
 - c. ÅO Mitt
 - d. ÅO Stockholm
 - e. ÅO Väst
 - f. ÅO Öst
 - g. ÅO Syd

2. Kammare (ÅO Nord)
 - a. Åk Luleå
 - b. Åk Sundsvall
 - c. Åk Umeå
 - d. Åk Östersund

3. Kammare (ÅO Bergslagen)
 - a. Åk Falun
 - b. Åk Karlstad
 - c. Åk Örebro

4. Kammare (ÅO Mitt)
 - a. Åk Gävle
 - b. Åk Uppsala
 - c. Åk Västerås

5. Kammare (ÅO Stockholm)
 - a. City åk
 - b. Norrorts åk
 - c. Söderorts åk

- d. Södertörns åk
- e. Västerorts åk

6. Kammare (ÅO Väst)

- a. Göteborgs åk
- b. Åk Borås
- c. Åk Halmstad
- d. Åk Skövde
- e. Åk Uddevalla

7. Kammare (ÅO Öst)

- a. Åk Eskilstuna
- b. Åk Jönköping
- c. Åk Linköping
- d. Åk Norrköping
- e. Åk Nyköping

8. Kammare (ÅO Syd)

- a. Malmö åk
- b. Södra Skånes åk
- c. Åk Helsingborg
- d. Åk Kalmar
- e. Åk Karlskrona
- f. Åk Kristianstad
- g. Åk Växjö

9. Ärendetyp

- a. Sexualbrott
- b. Annat

10. Ärendetyp – annat

- a. Misshandelsbrott (3 kap BrB)

- b. Grov kvinnofridskränkning, grov fridskränkning och olaga förföljelse (4 kap BrB)
- c. Olaga hot (4 kap BrB)

11. Inlottat till ÅM

- a. Kvartal 3 2019
- b. Kvartal 4 2019
- c. Kvartal 1 2020

12. Tidpunkt för brottsanmälan

- a. Före kvartal 3 2019
- b. Kvartal 3 2019
- c. Kvartal 4 2019
- d. Kvartal 1 2020

13. Kommentar om svarat "Före kvartal 3 2019" på frågan om tidpunkt för brottsanmälan

14. När gjordes anmälan i förhållande till det anmälda brottet (det färskaste brottet)

- a. Inom dygn 1
- b. Dygn 2-10
- c. Dygn 11-30
- d. Månad 2-12
- e. Mer än ett år

15. Hur inkom polisanmälan

- a. Inringt till PKC / Skrivelse
- b. Besök på polisstationen
- c. Patrull på plats

16. Vem gjorde anmälan

- a. Målsäganden
- b. Annan

17. När inleddes förundersökning
- a. Inom dygn 1
 - b. Dygn 2-3
 - c. Dygn 4-7
 - d. Mer än 7 dygn
 - e. Framgår ej
18. När lottades ärendet till åklagare från polisen i förhållande till att förundersökning inleddes
- a. Inom dygn 1
 - b. Dygn 2-4
 - c. Dygn 5-7
 - d. Dygn 8-30
 - e. Månad 1-6
 - f. Mer än 6 månader
19. I vilket sammanhang fick målsäganden information om målsägandebiträde (13 a FuK)
- a. Anmälan
 - b. Förhör
 - c. Telefonsamtal
 - d. Annan kontakt
 - e. Information har inte gått att lämna
 - f. Dokumentation saknas, men information synes ha lämnats
 - g. Dokumentation saknas, men information synes inte ha lämnats
20. Kommentar om svaret "Dokumentation saknas men information synes inte ha lämnats"
21. När lämnades informationen i förhållande till anmälningstupptagning
- a. Inom dygn 1
 - b. Dygn 2
 - c. Dygn 3

- d. Dygn 4
- e. Dygn 5
- f. Dygn 6
- g. Dygn 7
- h. Dygn 8-14
- i. Dygn 15-21
- j. Mer än 3 veckor
- k. Framgår ej

22. Orsak till tidsutdräkt

- a. Anmälan är gjord av annan än målsäganden
- b. Målsäganden är ej nåbar/kontaktbar
- c. Polisen avvaktar eller dröjer med utredningsåtgärder
- d. Språkförbistring/tolkbehov
- e. Framgår ej orsak
- f. Annat

23. Kommentar om svaret "Annat" på frågan om orsak till tidsutdräkt

24. Hur har målsägandens önskemål om målsägandebiträde formulerats

- a. Godtar den rätten förordnar
- b. Namngivet biträde
- c. Annat (t.ex. biträde av visst kön eller arbetade vid viss byrå)
- d. Målsäganden avböjer biträde
- e. Framgår ej / Dokumentation saknas

25. Var har önskemålet antecknats

- a. Anmälan
- b. Förhör
- c. Anteckning
- d. PM
- e. Annat
- f. Framgår ej

26. Kommentrar om svarat "Annat" på frågan om var önskemålet har antecknats
27. Har framställan skickats till tingsrätten
- Ja
 - Nej
28. Kommentrar om svarat "Nej" på frågan om framställan skickats till tingsrätten
29. Vem har gjort framställan till tingsrätten
- Polis
 - Åklagare
 - Administratör på uppdrag av åklagare
30. När gjordes framställan om målsägandebiträde till tingsrätten i förhållande till att förundersökning inleddes
- Inom dygn 1
 - Dygn 2
 - Dygn 3
 - Dygn 4
 - Dygn 5
 - Dygn 6
 - Dygn 7-14
 - Dygn 15-21
 - Mer än 3 veckor
 - Framgår ej
31. Möjliga orsaker till att framställan har dröjt
- Brister i informationsskyldigheten enligt 13 a FUK
 - Målsägande dröjer med att återkomma med förslag på målsägandebiträde
 - Målsägande är ej nåbar/ej kontaktbar

- d. Åklagaren har information, men dröjer med framställan till tingsrätten
- e. Åklagaren dröjer med handläggning/direktiv
- f. Polisen dröjer med eller vidarebefordrar inte målsägandens önskemål till åklagare
- g. Polisen dröjer i handläggning/utredningsåtgärder vidtas inte
- h. Polisen har information, men dröjer med framställan till tingsrätten
- i. Helg / Jourtid
- j. Annat
- k. Orsak framgår inte

32. Kommentar till frågan "Möjliga orsaker till att framställan har dröjt"

33. Har tingsrätten begärt komplettering av framställan om målsägandebiträde

- a. Ja
- b. Nej

34. Kommentar om svaret "Ja" på frågan om tingsrätten har begärt komplettering av framställan om målsägandebiträde

35. När förordnades målsägandebiträde i förhållande till framställan

- a. Inom dygn 1
- b. Dygn 2
- c. Dygn 3
- d. Dygn 4
- e. Dygn 5
- f. Dygn 6
- g. Dygn 7
- h. Dygn 8-14
- i. Dygn 15-21
- j. Avslag från tingsrätten
- k. Framgår ej

36. Övriga allmänna iakttagelser (ej obligatorisk)

Polisen

ÅKLAGARMYNDIGHETEN